

DOMOVINA

Pravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knafljeva ulica 5

Redništvo „Domovine“, Knafljeva ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnine za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za tuzemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. Amerike letno 1 dolar. — Račun poštna hranilnica, podružnica v Ljubljani, št. 10.711.

Peta obletnica smrti dr. Gregorja Žerjava

Pet let je minilo včeraj 27. t. m., odkar nas je zapustil dr. Gregor Žerjav. Vse svoje življenje,

polno neumornega dela in požrtvovalnosti, je posvetil narodu. Bil je eden izmed najodličnejših borcev za jugoslovenstvo in narodno edinstvo. Zelezo dosleden je bil v svojem jugoslovenskem prepričanju in vse nasilje avstrijskih sodišč in ječ ga ni moglo zlomiti v njegovi veliki borbi. Dočakal je osvobodjenje svojega naroda izpod tujčeve pete — program, ki dr. Žerjavu ni bil samo lepa beseda, marveč bistvo vsega njegovega življenja. Žrtvoval je svoje najboljše moči, da pospeši, kar je v globoki veri smatral za nujen prirodni razvoj.

Njegove telesne moči so bile že pri kraju, ko je šestojanuarski manifest dal nove trdnjše osnove našemu edinstvu in s tem za vselej zagotovil zmago misli, katere goreč nosilec je bil dr. Gregor Žerjav.

Pet let je preteklo, odkar počiva v domači zemlji, a njegov duh živi med nami. Z nami je pri vseh borbah, ki jih vodimo v zavesti, da nadaljujemo njegovo veliko delo in izvršujemo njegovo veliko oporoko. Naj Ti bo v zadoščenje, da Tvoja setev ni padla na neplodna tla.

Klub narodnih poslancev in senatorjev JNS je odločno obsodil razdiralno delo

Klub narodnih poslancev in senatorjev JNS je končal na seji 22. t. m. v Beogradu razpravo o političnem in gospodarskem položaju. Zaključno sejo je vodil predsednik vlade in stranke g. Nikola Uzunović, ki je v daljšem govoru naglasil sklep, da noben član JNS ne more sodelovati v raznih gibanjih, ki pod lažno rodoljubnostjo zanašajo med narod samo zmedo, razdor in nezaupanje. Ugotovili smo, da je dejal med drugim, da neka politična društva razvijajo med narodom politične akcije brez potrebnega zakonitega odobrenja, razbijajo slogu ter sejejo neazupanje in razdor. To delo bi bilo lahko tudi dobronamerno, toda če je njegov uspeh le razbijanje resnega dela in narodne sloge, mu ni več prostora med narodom, niti ga ne morejo pristojna oblastva še nadalje odobravati. Vesel sem, da lahko ugotovim, da smo v tem pogledu vsi soglasni.

Ponovno moram naglasiti z vso odločnostjo, je nadaljeval g. Uzunović, da so neosnovane in brez stvarne podlage vse vesti o neki izpremembi vladavine in vladavinskega načina v državi. Ze samo protislovje teh vesti dokazuje njihovo po-

polno neosnovanost. Ni prav nikakega razloga za kakršnekoli izpremembe, ki bi bile v nasprotju z ustavo. JNS edina ima danes vse pogoje, ki jo vzposabljaajo za delo v varovanju narodnega in državnega edinstva. Spričo popolnega soglasja, ki vlada v vrstah narodnih poslancev in senatorjev, sem prepričan, da bo naše notranje delo deležno tako lepih uspehov, kakor jih je bilo deležno naše delo na področju zunanje politike.

V svojem nadaljnjem govoru je g. Uzunović pojasnil, kako stališče je zavzemalo vodstvo

stranke nasproti takim političnim gibanjem, ter izjavil, da so ta gibanja le še bolj strnila vrste JNS.

V smislu vseh govorov, ki so bili izrečeni na štiridnevnem posvetovanju Kluba poslancev in senatorjev JNS, je ob koncu seje g. Nikola Uzunović predlagal, naj sprejme klub resolucijo, ki jo je nato prečital glavni tajnik JNS g. dr. Albert Kramer. Resolucija pozdravlja sodelovanje vseh onih pravih jugoslovenskih društev, kakor so Sokol kraljevine Jugoslavije, Narodna odbrana in druga, ki širijo med narodom misel narodnega in državnega edinstva, odločno pa obsoja vsa nezakonita lažnorodoljubna gibanja. Resolucija se v glavnem glasi:

«Klub senatorjev in narodnih poslancev Jugoslovske nacionalne stranke je na svojih sejah 19., 20., 21. in 22. t. m. pod predsedstvom predsednika stranke g. Nikole Uzunovića razpravljaj o splošnem političnem položaju v državi in sprejel naslednje ugotovitve in sklepe:

Klub senatorjev in narodnih poslancev JNS soglasno odobrava izvajanja g. predsednika o bodočem delu narodnega predstavništva ter sprejema z zadovoljstvom na znanje poročila in predloge svojih članov o političnih in socialnih vprašanjih v državi.

JNS smatra za koristno vsako zdravo politično tekmovanje in pozdravlja vsako delo za dviganje narodne zavesti, za utrditev jugoslovske misli in za ureditev vprašanj naše gospodarske, socialne in prosvetne obnove. Ker se stranka sama za to zavzema, je pripravljena podpirati tudi vsa druga resna stremjenja, ki zasledujejo isti smoter. JNS prav tako rada sprejme v svoje vrste vse ustvarjajoče sile, ki so voljne politično delovati za krepitev jugoslovske miselnosti in za popolno izvedbo te politike, ki je hkratu tudi osnova njenega programa.

Glede na neka politična gibanja, ki se danes vrše v državi pod rodoljubnimi ali nepolitičnimi ali izvenstrankarskimi naslovi, ugotavlja klub, da ta gibanja niso ostala v okviru zakonskih določb in so čisto prekoračila vse dolžne obzire ter zanesla z načini svoje borbe v narodne množice nezaupanje v ustvarjajoče javno delo, pri čemer so rušile s slepilnimi gesli danes prepotrebno narodno vzajemnost in soglasnost.

Klub senatorjev in narodnih poslancev JNS popolnoma odobrava stališče predsednika stranke o takšnih gibanjih in njegovo izvajanje o delu in nalogah stranke ter pričakuje, da bo stranka še čvrsteje razvila svoje delovanje v vseh smereh v korist okrepitve državnega in narodnega edinstva in v blaginjo kralja in domovine.

Hmeljska letina bo pičila

Hmeljarsko društvo za Slovenijo v Zalcu v Savinjski dolini poroča z dne 23. t. m.:

Rastline so skoro vseskozi vitke in skoro brez stranskih panog. Izjemo delajo le posamezni hmeljniki, katerih stanje je še precej zadovoljivo. Prav redke panoge so delno brez cvetnih nastavkov, delno obsute z njimi in delno s slabo razvitimi, delno pa z lepo razvitimi cveti in tudi že

kobulami. Na podlagi tega že danes lahko trdimo, da se obiranje ne bo opravljalo enotno kakor v drugih letih, temveč v presledkih. Nasadi z vitkimi rastlinami bodo dali kvečjemu četrtino, drugi, boljši pa kvečjemu polovico množine lanskega leta — to pa le, če bo vreme do obiranja prav ugodno. V tem primeru moremo pričakovati največ okroglo 10.000 kvintalov pridelka. Za pri-

mer neugodnega vremena se bo ta cenitev bistveno znižala.

Zveza hmeljarjev v Zatecu na Češkoslovaškem poroča z dne 22. t. m.:

Ze dolgo zaželeni dež je prišel 20. t. m., a žal v nezadostni množini. Padavin je bilo le 11 mm in še to samo v nekaterih delih okoliša. Največ dežja je bilo osredotočenega na majhen del okoliša, medtem ko so bili nekateri deli tudi brez njega. Suša je skoro že uničila vse poljske in travniške pridelke, zdaj se je lotila še hmelja, posebno v suhih legah. Pa tudi v vlažnih pokrajinah ga že ograža. Kjer je mogoče, zalivajo hmeljarji svoje nasade s tekočo vodo iz rek in potočkov, kar pa seveda ne more nadomestiti padavin. Le v prav redkih nasadih je hmelj dosegel vi-

šino ogrodja. Pa tudi tu je rastlina vitka, normalno tanka in brez stranskih pogankov. V veliki večini hmeljnikov je pa hmelj dorasel le do treh četrtin višine ogrodja, pa so rastline tu tako tanke, da jih je komaj spoznati kot hmelj. Kljub vsemu temu pa hmelj že povsod cvete, kar obljubuje pičlo letino. Tudi slabotne rastline že kažejo cvetne nastavke. V zgodaj obrezanih se pa razvijajo tudi že kobule. Najlepše vreme in najizdatnejše padavine tu več pomagati ne morejo. Le zaostalom, posebno od bolhača oškodovanim nasadom bi mogla izdaten dež in ugodno vlažno vreme še nekoliko pomagati. Od živalskih škodljivcev se je pojavil rdeči pajek in v bližini vod tudi uši. Rastlinskih škodljivcev ni. Stanje naših hmeljskih nasadov je torej neugodno.

Zanimivosti z bojevniskega shoda v Mirni

Iz Mirne na Dolenjskem pišejo:

Bojevniki so najprej napovedovali, da pride na zbor v Mirni celih 10.000 ljudi. V zadnjem času pa so to število znižali na 4000. V nedeljo (predzadnjo) pa se je zbralo v Mirni z otroki, ženskami in drugimi radovedneži vred celih 440 zborovalcev in morda še nekaj manj. V jutrnjih urah smo opazili na hišah naših naprednih ljudi bojevniske napise: «Dol z vlado! Dol s korupcijo! Dol Sokol!» Razumljivo je, da tak napis ni smel manjkati tudi na občinski hiši.

Zbor je otvoril predsednik tukajšnje organizacije graščak g. Wurzbach Edler von Tannenberg, ki je predlagal vdanostno brzojavko Nj. Vel. kralju in banu g. dr. Marušiču. Glavni govornik je bil g. Kuster iz Ljubljane. Takoj v uvodu se je razvnel in rekel, da je že zadnji čas, da se iznebimo «valpitskih grofov in aristokratskih tlačiteljev». Za njim je stal na govorniškem odru aristokrat kot predstavnik bojevnikov, pred odrom pa predsednik bojevniske organizacije v sosednem St. Rupertu grof Barbo Edler von Wachsenstein. Sijajno! Iznebimo se «grofov» in «aristokratskih tlačiteljev» na ta način, da jih postavimo borce na čelo!

Govornik je primerjal sedanji položaj naše države s položajem predvojne Rusije, ko se je širila korupcija in je bil kmet od vsakogar tlačan.

Dokazoval je, da ne gleda ves narod samo skozi «Jutrove» naočnike, pozabil pa je povedati, da o «Prelomovih» še nihče ne ve, kakšni so.

Drugi govornik, g. Rozina iz Ljubljane, se je strašno zaletaval v «Jutro». Hranil je poslušalce tudi z različnimi rožicami, kakor: «Kmet naj zastopa samo kmet!» To nam hodi pripovedovat gosposki človek iz Ljubljane! Napadal je tudi korupcioniste. Na pozive, naj se jasno izrazi in navede dejanske primere korupcije in korupcionistov, pa je rekel, da jih že vsakdo sam pozna.

Tako sramotnega poloma bojevniki niso pričakovali. Prepričani smo, da jih Mirna ne bo več videla v svoji sredi.

Politični pregled

Po obisku Rumunije je prispel

francoski zunanji minister g. Louis Barthou v nedeljo v Beograd,

kjer je bil sprejet z velikimi počastitvami. Obisk državnika velike države, dobre naše prijateljice in zaveznice, je vsekakor velikega pomena za naš. G. Barthou je imel z našim zunanjim ministrom g. Jevtičem dolga posvetovanja in je bil sprejet tudi od Nj. Vel. kralja.

V počastitev odličnega državnika Francije je imelo

naše narodno predstavništvo v torek skupno svečano sejo,

kateri je prisotstvoval g. Barthou. Na seji so govorili predsednik senata g. dr. Tomašič, predsednik narodne skupščine g. dr. Kumanudi in ministrski predsednik g. Uzunović. Vsi trije so ob burnem pritrdjevanju poslancev in senatorjev naglašali hvaležnost in zvestobo plemenitemu francoskemu narodu.

Naposled

je govoril g. Barthou in se prisrčno zahvalil za prijateljski sprejem.

Svoj daljši govor je zaključil z naslednjimi besedami: «Zastopniki Jugoslavije, Srbi, Hrvati in Slovenci! Prinašam vam pozdrave Francije. V njenem imenu pozdravljam kralja Aleksandra, ki prav te dni slavi 20letnico vladanja. Vi ljubite Francijo. Pozdravili ste jo z navdušenimi vzkliki, ki jih ne bom nikdar pozabil. Francija ljubi vas! Med našima dvema narodoma obstojita vzajemnost in spoštovanje, katerih pravo ime je bratstvo.»

Pred razstankom sta gg. dr. Tomašič in dr. Kumanudi v imenu narodnega predstavništva izročila g. Barthouju dve krasni pirotski preprogi.

Popoldne je imel

g. Barthou ponoven sestanek z g. Jevtičem.

Pri tej priliki sta oba državnika zaključila politične razgovore, ki sta jih pričela že v Parizu in Ženevi, ter ugotovila soglasnost Jugoslavije in Francije. V torek zvečer se je g. Barthou poslovil od Beograda in se odpeljal v Pariz.

V Avstriji postajajo nasprotniki Dollfusove vladavine vse bolj nevarni. Te dni je

dunajska policija zaplenila veliko narodno-socialistično skladišče razstreliv.

Ob strogih varnostnih ukrepih se je razstrelivo prepeljalo na varno s številnimi tovornimi vozili. Med zaplenjenim materialom je velika množina ročnih granat in peklenjskih strojev. Preiskava se nadaljuje. Pričakujejo se tudi številne aretacije.

V noči na 26. t. m. je

v Kapfenbergu ob vходу v župnišče eksplozivni peklenjski stroj.

Deset metrov daleč od eksplozije je stal kaplan Franc Eibel, ki se je razgovarjal z nekim heimwehrovcem in ženo voditelja heimwehrovcev v

Soteščan:

24

Dedinja grajskih zakladov

«Povejte mu v obraz, da ima skrito pri sebi. Recite mu hinavec. Sklicujte se na mojo besedo.»

«Tam te ne poznajo», ga je ponižal. «Graščaku ne maram povedati, da sva govorila. Misli bi si, da se ukvarjam s potepuhi...»

«Potepuh seveda ni graščak, čeprav je večkrat boljši od gospode, ki se ponaša z gradovi...»

«Počasi!» ga je ustavil. «Teodorju z Malinjo ne moreš nič slabega očitati.»

Čink je porasel: «Ali je to pošteno, da zapira nedolžno deklino?»

«Zakaj naj bi jo zapiral? Saj mu ni nič žalega storila...»

«Zakaj? Ali hočeš vedeti? Za to, ker bi jo rad za ženo...»

«Ponosni graščak naj bi snubil — siroto? Ni mogoče!»

Postopač se je namuznil: «Teodor mora dobro vedeti, da je Gizela prava nečakinja bogatega strica — torej dedinja grajskih zakladov...»

Slepar jo je dobil po nosu. Mnenje o preganjanki je bilo resnično, a da bi bila skrita na Malinju, tega ni mogel verjeti. Graščak mu je razkazal vse prostore, celo podzemeljske ječe. Tega bi ne bil storil, ako bi bil akrival deklino.

«Ali vam je pokazal tudi stolp ob graščini?» mu je Čink omenil posmehljivo. «Veste li, zakaj ga tako skrbno zaklepa?»

Izpovedal je resnico: «Stolpa mi ni pokazal. Tam je menda shranjena stara ropotija...»

«Shramba za staro orodje je spodaj v veži. Odtod vodijo stopnice v prvo nadstropje na hodnik, kjer so vrata v sobo. Tam je skrita Gizela.»

«Pazi se, ako me varaš!» — Zlobnik je našel v njegovih besedah zrno resnice. Samo to je bil radoveden, kdaj si je stolp tako natanko ogledal.

Čink mu je razložil, da je bil na Malinju za hlapca. Ponoči je opazil v stolpu luč in slišal sumljivo ječanje. Potem je zasačil nekoga, ki se je nekako o polnoči bližal stolpu. Odprl je vrata, a jih ni zaklenil za sabo. Tedaj mu je oprezno sledil na hodnik, kjer se je skrtil in poslušal. Graščak je rotit mladenko, naj mu obljubi zvestobo.

«Nesramnik!» Slepar je prevaral sleparja. «In meni je lagal, da ne vé, kje je mladenka. Hinavec!»

Postopač je zahteval nagrado.

«Dobil boš toliko, za kolikor smo se zmenili», mu je bil navidezno pripravljen ustreči.

«Lahko bi mi še nekaj primaknili. Za skromno darilo ne bom lazil v nevarnost.»

«Zadovoljiti se boš moral s tem, kar je bilo dogovorjeno.» — Zvižčanik je menil, da ga ima na vrvi. Izdal mu je skrito deklino, česar ne more več utajiti.

A postopač mu je prečrtal račune. «Dobro, pa pojdem drugam... Tja, kjer bodo več plačali...»

Bistan se je ugriznil v ustnico. Tudi mestno oblastvo je razpisalo nagrado.

«Vem, da se boš premislil, komu boš ustregel», se mu je začel prilizovati. «Pri meni se bo še zmeraj kaj našlo, medtem ko bi te oblastvo odpravilo za vedno...»

«Povejte, koliko ste mi namenili?» Postopač je hotel izvedeti, koliko je zaslužil.

«Tukaj ne bova štela denarja», mu je namignil na goste, ki so se zbirali ob mizah.

«Pa pojdiva kam drugam. K 'Zamorcu' ali v kako drugo pivnico. Kamor hočete.»

«Saj res.» Bistan je bil zadovoljen. «Tam ni podnevu pivcev ter naju ne bo nihče motil.»

Šla sta drug za drugim v precejšnji razdalji. Pri «Zamorcu» sta se zopet znašla. Pivnica je bila mračna in prazna. Gospodar je počival, ker je delal ponoči. Sprejela ju je mlada deklica, prinesla na mizo pijače in odšla v kuhinjo na delo.

Čink je bil jako dobre volje. Bistan mu je komaj sproti nalival. Sam ni hotel piti; tožil je, da ga boli želodec.

«Ali že žalujete za denarjem?» se je Čink začel šaliti.

«Oho! Takšen pa nisem. Dobil boš, kar sem ti namenil. Nekaj boš menda že popustil.»

«Niti beliča. Vse ali pa nič, pogajala se ne bova.»

«Pij!» Pisar mu je spet napolnil čašo. «Danes ne boš ničesar plačal.»

«Pijem pa, pijem.» Čink je v dušku izpraznil kozarec. «Pijača se mi zlepa ne ustavi.»

«Koliko sem ti že obljubil?» Bistan je stikal po žepih, kakor bi iskal denar. Našel je drobno

Kapfenbergu. Kaplan je bil hudo ranjen, da je umrl. V Kowaldu pri Voitsbergu se je na kraju, kjer bi se zvečer morala vršiti rodoljubna kresna proslava, razpočila cev, nabasana z amonitom. V XX. okraju na Dunaju je nekdo zagnal v stano- vanje Rudolfa Anderla skozi okno petardo. Za- radi eksplozije so bili laže ranjeni žena in otroci. Dne 25. junija se je razpočil pred hišo Katoliške kmečke zveze v Cmureku pri Radgoni razstre- livni predmet. Več šip je bilo razbitih, delno pa je bilo uničeno pohištvo tajništva zveze. 45letni tajnik Wascher je bil hudo ranjen. Vršijo se po- izvedbe po storilcih. Nekaj narodnih socialistov je bilo aretiranih. V trgovskem sodišču na Du- naju se je v torek dopoldne na stranišču raz- počilo več papirnatih možnarjev. Tri osebe so bile ranjene.

Pariški «Journal des Debats» je objavil čla- nek o bližnji

londonski pomorski razorožitveni kon- ferenci.

V članku pravi, da se Francija ne bo dala spe- ljati na limanice, če bodo hoteli na konferenci doseči delno oborožitev Nemčije na morju. Znano je, da versailleska pogodba ni zabranila Nem- čiji ladij, kakršna je «Deutschland», ki je sicer velik potniški parnik, ki ga pa je mogoče v ne- kaj dneh predelati v veliko vojno ladjo. Francija bo zato vztrajala na svojem stališču, da mora biti skupna tonaža njenega vojnega brodovja najmanj enaka skupni tonaži italijanske in nem- ške vojne mornarice. To stališče je opravičeno. Varnost Francije zahteva, da se tako razmerje vojnih sil na morju ohrani še dolgo let.

Iz Varšave poročajo, da je

poljska državna tajna policija aretirala študenta kemije Evgena Skybo,

ki mu je dokazano, da je ubil poljskega notra- njega ministra Pierackega, čeprav Skyba taji, da bi bil izvršil atentat. Spravili so ga v Varšavo.

Imela jih bo.

Nevesta: «Ko se poročiva, bom morala imeti tri služkinje.»

Zenin: «Saj jih boš imela še več, dragica, samo ne vseh naenkrat.»

Zeja.

Urša: «Ali trpi vaš mož za žejo?»

Neža: «Nikakor. On že poskrbi, da do tega ne pride.»

DOPISI

GORENJI LOGATEC. Sokolski javni nastop 17. t. m. je uspel povoljno. Vsem, ki so pripomogli do uspeha prireditve, se Sokol najiskrenejše za- hvaljuje. — Šolska deca bo obhajala Vidovdan- sko proslavo 28. t. m. v Sokolskem domu. — Ze zdaj opozarjamo, da bo v juliju velik manifesta- cijski zbor JNS v Gorenjem Logatcu, katerega se bodo poleg domačinov udeležili somišljeniki iz Rovt, Dolenjega Logatca, Hotedršice, Planine, Laz, Jakovice in drugih krajev.

JAVORNIK. (Smrtna kosa.) Te dni je umrl g. Viktor Medja, krojač na Javorniku. Delal je do zadnjega, naenkrat pa mu je postalo slabo in je kmalu umrl. Pokojnik je šele pred kratkim začel samostojno obrt; bil je dober kro- jač in se mu je obetala lepa bodočnost. Pokopan je bil v soboto popoldne na župnijskem pokopali- šču na Koroški Beli. Bodi mu ohranjen blag spomin!

JESENICE. (Smrtna kosa.) Smrt je po- kosila 76letnega upokojenega tovarniškega moj- stva g. Kristijana Vilmana, ki so ga na kresno nedeljo ob veliki udeležbi pokopali na jeseni- škem pokopališču, kamor je šel za svojo pred- leti umrlo ženo, svojo hčerko učiteljico in za sinom oficirjem. Nad 40 let je vršil v tvornici hudo službo topilniškega mojstra. Iz skromnih prihrankov si je že pred leti zgradil onkraj mo- sta lepo hišo. Hčerka, učiteljica Minka, mu je umrla v najlepših letih, prav tako sin Franc. Strašen udarec zanj in za rodbino pa je bil, ko so njegovega sina Janka, poročnika, pripeljali na Jesenice mrtvega, padlega v bojih pri Podrošci. Pozneje mu je umrla tudi žena in ostala mu je samo še Cilka, meščansko-šolska učiteljica, go- spa Gospodaričeva. Počivaj v miru!

KAPLA. Propagandni odsek Narodne odbrane iz Studencev je priredil 10. t. m. izlet na Kaplo, katerega so se udeležila tudi naslednja društva iz Maribora: viteška sekcija NO «Jadran», «Meja», «Drava», izseljensko društvo «Nanos» in druga. Sodelovali so tudi domači pevci. Nastop «Drave» pri sv. maši in pozneje na pokopališču je nad vse prijetno iznenadil naše ljudstvo. Seveda je tudi «Jadran» s svojo pesmijo povzdignil veselo raz- položenje in dosegel splošno priznanje. Po maši se je vršil tabor na travniku pred goslinjo go- spoda Strablega. Četniki so napravili četverkot,

v katerega so prikorakale vrle Sokolice iz Sel- nice ter izvajale proste vaje ob zvokih harmo- nike. Bile so deležne splošnega priznanja in po- hvale. Enako tudi veliki in mali harmonikarji iz Studencev pri Mariboru. Po vajah so nam tam- buraši zaigrali nekaj lepih skladb. Kapelski šol- ski upravitelj in župan g. Vollmeier sta se za- hvalila vsem sodelavnikom in udeležencem. Potem je stopil na oder inž. g. Gruden, ki je s svojim jednatim govorom užgal poslušalce. Soglasno pritrdjevanje je sledilo besedam inž. g. Grudna, pa tudi govoru drugega govornika g. Kralja. Po- poldansko deževno vreme je grozilo pokvariti nadaljnji program. Pozneje pa je dež ponehal, zato se je tudi popoldanski del dovršil razmerno dobro. V nabito polni dvorani so nam domači pevci zapeli nekaj narodnih pesmic, mariborski igralci pa so uprizorili tri enodejanke, in sicer: «Vilo Jugano», «Šartelj» in «Ne kliči vraga». Ob- činstvo ni varčevalo z odobravanjem in ploska- njem pevcem in igralcem. Po prireditvi pa so zažarela lica naših malih, ko jim je ga. Grudnova razdelila darove. Srčna ji hvala! Propagandnemu odseku NO gre zahvala za vsi prireditvi in tudi za to, ker je ves čisti dobiček 525 Din daroval siromašni šolski mladini. Pohvalo zaslužijo tudi prej navedena društva in posamezniki, ki so pri- pomogli, da je prireditev dosegla svoj namen. Naposled najlepša hvala upravi državnih železnic v Mariboru, ki nam je prepustila vse potrebščine, brez katerih ne bi mogli dostojno opremiti odra, in kapelskim domačinom, ki so z delom in darovi pokazali dobro voljo in razumevanje za namene prireditve. Naj omenimo le g. Strablega, ki je brezplačno prepustil dvorano, daroval mlaje in vse zelenje ter posodil les za oder.

LESKOVEC PRI HALOZAH. Ni navada, da bi se Leskovčani javno pred svetom nad čim pritoževali ali s čim hvalili, vendar sporočamo javnosti, da smo v hudih, skoro v obupnih raz- merah. Sicer si siromašnejši, odnosno brezposelni domačini služijo dinarje pri gradnji ceste Lesko- vec—Podlehnik, kar pa le nekoliko blaži težave spričo vse prevelike splošne siromašnosti. Sča- soma bo že bolje. Vsa hvala oblastvom, ki so se zavzela za tukajšnje prebivalstvo in jim dala ne- kaj zaslужka. — Zadnja povodenj je napravila precej škode po travnikih in vinogradih. Tudi toča je tu in tam zbila pridelke. Upamo, da bo ob- lastvo to uvaževalo ter popustilo pri davkih. K temu pa se pripominja, naj vsak davkoplačevalec davek plača v pravem času, kar je v korist na

stekleničico ter jo stisnil v pest tako, da je Cink ni opazil.

«Nikar me ne izkušajte!» Cink se ga je že na- lezel. «Dajte mi toliko, za kolikor sva se zme- nila.»

Slepar je iztegnil roko, kakor bi hotel na- praviti kretnjo. Iz stekleničice mu je kanila kap- ljica svetle tekočine v njegovo čašo.

Cinku se je že zapletala beseda. Oči so mu bile svetle in mokre. Kaj se je zgodilo, tega revež ni bil opazil.

«Zvrni ga! Kar nagni!» mu je hinavec ponujal čašo. «Ne bo ti škodovalo.»

Postopač je izsrkal poslednjo kapljico. Potem se je slastno obliznil in obrisal z rokavom.

«Dal ti bom, kolikor zahtevaš... Samo molči, molči... Molči o vsem, kar veš... Ali me raz- umeš?»

«Molčal bom, da je preganjanka prava dedi- nja... Da je sleparica — štucova sestra... Da ste vi njen zaveznik...»

Cink je bil čedalje bolj zmeden. Oči so se mu izbulile in osteklenele. Glas mu je bil tih in ne- razločen. Utrujen se je naslonil na mizo in za- dremal.

«Tu imaš nagrado!» Bistan se mu je posme- hnil z vražjim zadovoljstvom. «In molčal boš — v grobu... Nikdar več se ne boš oglašil...»

Hitro je poravnal račun in odšel na Malinje.

40.

Načelnik Florin je vstopil ves zasopel z va- žnim poročilom. Najprej si je obrisal znojno čelo. «Kje ste se pa odtrgali?» ga je vprašal Prus- nik, njegov nadzornik.

«V predmestju», je povedal v eni sapi. «Cink je mrtev... Zaspal je kar za mizo...»

«Cink?» se je začudil Prusnik. «Kaj se mu je vendar pripetilo?»

Florin je razlagal podrobno: «Ko sem šel v predmestju po zakotni ulici, sem slišal, da me je nekdo poklical. Na pragu pri 'Zamorcju' je stala deklica ter me prosila, naj pogledam v sobo. «Pri mizi nekdo spi...» je povedala z nekakim strahom.

«Pa mu reci, naj vstane», sem se pošalil.

«Če se pa ne oglasi...» mi je odvrnila.

«Tedaj pa nekaj ni v redu», sem zaslutil. Stopil sem v sobo in zagledal Cinka. Poklical sem ga in stresel za ramo. Bil je mrtev. Truplo se mu je že ohladilo.»

«In kaj vam je povedala tista deklica?» je poizvedoval nadzornik.

«Ko je slišala, da je pivec mrtev, se je tako prestrašila, da ni mogla govoriti...»

«Ste li obvestili vodstvo mrtvašnice?»

«Truplo je bilo takoj odpeljano», se je po- hvalil s točnim izvajanjem svojih dolžnosti.

«Zdaj pa stopite po izvid, da se prepričamo, kaj je bil vzrok nenadne smrti...»

Poročilo je bilo zapečaten. Prusnik ga je od- prl; roka mu je kar trepetala, tako zelo je bil radoveden.

«Zastrupljenje», se je glasilo kratko poročilo. Nadzornik je dostavil: «Tako se mi je sanjalo.»

«Tedaj bo treba zaslišati ono deklico?»

«Privedite jo semkaj, da se pomenimo», je dejal nadzornik. «Tukaj gre za umor... Cinka je nekdo zastrupil...»

Florin je odšel in privedel deklico, ki je slu- žila pri «Zamorcju». Prusnik jo je začel izpraše- vati, kaj ve povedati o človeku, ki je izdihnil za mizo pri prazni steklenici.

Deklica je molčala. Sama ni mogla ničesar povedati.

«Je li prišel sam v pivnico?» ji je pomagal.

«Imel je tovariša, ki je naročil pijačo...»

«Kakšen je bil tisti človek?»

«Širok in bolj majhne postave», se je spomnila.

«A tako!» Nadzorniku se je spet nekaj sanjalo.

Hotel je vedeti, kaj sta govorila.

«Nič takega ni bilo slišati», mu je odvrnila.

«Kako je bilo pred razhodom?»

«Tisti širokoplečnik je plačal ter jo naglo od- kuril...»

«Se je li poslovil od tovariša?»

«Takrat je že dremal. Rekel ni drugega nego: 'Kadar se naspi, že pride za mano'...»

«Kdaj si ga pričela buditi?»

«Kmalu potem, ko sem brisala mizo...»

«Ali si vedela, da je mrtev?»

«Mislila sem, da se ga je nalezal...»

eni strani njemu samemu, na drugi strani pa državi in občini, ki prideta tako do svojih dohodkov, s katerimi morata poravnati svoje obveznosti. — Naposled sporočamo, da se gasilska četa pridno pripravlja na tombolo, ki jo priredi 1. julija ob 14. uri. Četa je pripravila lepe dobitke, kakor: celotno spalnico, moško kolo, prašiča, vino, vrečo moke in še nešteto drugih lepih dobitkov. Vabljeni od blizu in daleč, da se tombole udeležite in pomorete četi do dohodkov, sebi pa morebiti do lepih dobitkov.

MULJAVA PRI STIČNI. Na občinski seji v Stični dne 17. t. m. je občinski odbor izglasoval z večino predlog, da se občinska pisarna prenese iz Stične v Stično-postajo. Ker smo bili Muljavčani dosedaj najbolj oddaljeni od občinske pisarne in bomo po izvedbi tega predloga bližji občinskim uradnim prostorom za pol ure hoda, smo to vest sprejeli z velikim zadovoljstvom. Da se bo to izvršilo, se moramo zahvaliti zlasti občinskemu odbornikom JNS. Posebna pohvala pa gre tudi občinskemu odborniku iz Stične same, ki so pokazali razumevanje za predlog s tem, da so se vzdržali glasovanja. Čuli smo tudi, da so na seji istega odbora dne 13. maja stavili nekateri odborniki, ki se očitno ne morejo sprijazniti s sedanjim stanjem občinske uprave, katera je v rokah JNS, predlog, naj bi se razpisale nove občinske volitve. Nam Muljavčanom taki predlogi absolutno niso všeč, ker se zavedamo, da je današnji občinski odbor popolnoma na mestu, saj ustreza željam našega ljudstva in dela za napredek naše občine, kolikor je v njegovi moči.

VELIKA NEDELJA. Odsek za kmetijsko nadaljevalno šolstvo priredi 1. julija gospodarski izlet s kolesi na semenogojisko postajo v Beltincih v Prekmurju. Izlet bo vodil učitelj g. Kotnik Franc, pri katerem se dobe podrobna pojasnila in pri katerem se je prigrasiti. Odhod ob pol 5. zjutraj izpred gostilne g. Alta. Ker bo takrat nedelja, je vsakomur dana možnost, da v Ljutomeru ali pa v Beltincih opravi svojo nedeljsko dolžnost. Hrano za en dan je vzeti s seboj, ker se vrnemo šele proti večeru. Vabljeni so pa vsi, ki se resno zanimajo za žitno panogo kmetijstva.

ZAGORJE OB SAVI. (Smrtna kosa.) Predzadnjo sredo popoldne smo ob veliki udeležbi spremili k zadnjemu počitku upokojenega rudarja g. Matevža Čebina iz Kisovca. Pokojnik je imel po prevratu vodilno vlogo pri gibanju socialističnih levicarjev. Zaradi trdnega in odkritega značaja je bil povsod priljubljen. Družba ga

je že pred dobrimi 11 leti odpustila iz službe in šele zdaj, ko je bil že hudo bolan, je začel prejemati pokojnino, ki jo je užival komaj pol leta. Šel je iskat zdravja v bolnišnico, kjer ga je smrt rešila trpljenja. Zapušča ženo, več otrok in starše. Blag mu spomin, žalujočim pa naše sožalje!

ZGORNJI TUHINJ. Gasilska četa v Zgornjem Tuhinju je pozimi igrala ljudske igre: «Tri ptičke», «Divjega lovca» in «Rokovnjače»; gostovala je tudi v Srednji vasi in Motniku. Tudi šolska mladina prireja igre ter so zlasti dobro igrali «Desetnika in sirotico», ko je otroke pripravila učiteljica Alenčica Gabrova s tovarišico Vando, ki sta sami sešili tudi vse obleke. Predstavo so priredili zato, da so z vstopnino siromašnim učencem lahko plačali članarino pri podmladku Rdečega križa. — V Lazah so pa pri županu g. Burkeljcu imeli trimesečni gospodinjski tečaj pod izvrstnim strokovnim vodstvom ge. Helene Kelharjeve, ki ji je vedno šla posebno na roko županja ga. Burkeljčeva s svojo hčerko, obenem pa tudi zdravstveni tečaj. K predavanjem pri zdravstvenem tečaju je z najbolj oddaljenih hribov prihajalo tudi po sto žen. Voditeljica tega tečaja gđ. Marija Tomšičeva je izjavila, da toliko obiskovalk še ni doživela pri nobenem drugem tečaju.

GOSPODARSTVO

Tedenski tržni pregled

GOVED. Na mariborskem sejmu so prodajali za kilogram žive teže: debele vole po 3.50 do 4 Din, poldebele in vole za rejo po 2 do 3 Din, bike za klanje po 3 do 3.25 Din, klavne krave, debele, po 2.50 do 3.25 Din, plemenske po 2.50 do 3.50 Din, krave za klobasarje po 1.50 do 2 dinarja, molznice in breje krave po 2.50 do 3.25 dinarja, mlado živino po 3.75 do 4 Din, teleta po 4 do 4.50 Din. Cene mesu: volovskemu I. 8 do 10 Din, II. 6 do 8 Din, mesu bikov, krav in telic 5 do 6 Din, teletini I. 10 do 12 Din, II. 6 do 8 dinarjev, sveži svinjini 10 do 12 Din za kilogram.

SVINJE. Na mariborskem sejmu so prodajali: prasce, 6 do 7 tednov stare, po 80 do 100 Din, 7 do 9 tednov stare, po 120 do 130 Din, 3 do 4 mesece stare, po 140 do 180 Din, 5 do 7 mesecev stare, po 220 do 260 Din, 8 do 10 mesecev stare, po 300 do 480 Din, 1 leto stare, po 500 do 620 di-

narjev. Kilogram žive teže je bil po 5 do 6 Din, mrtve teže pa po 8.50 do 10 Din.

VINO. V zadnjih tednih se položaj v dravski banovini ni izpremenil. Še vedno vlada precejšnje kupčijsko mrtvilo. Povprašuje se po večini le po navadnih cenah vin od 3.50 do 4.50 Din za liter. Sklepi po 5 Din so že bolj redki. Cene se ne dvignejo kljub temu, da bo vinska letina v vsej dravski banovini po količini srednja, torej komaj enaka lanskim. Kakovost pa se obeta prav dobra. Visoke cene do 7, 8 in 9 Din imajo le smederevska in mostarska vina z 11 do 13 %, medtem ko se trgujejo vina iz Vršca z 9 do 10 % po 2.30 do 2.60 Din, z 12 do 13 % pa po 3 do 3.50 Din. Pa tudi s temi vini ni živahne kupčije, ker raba povsod pada.

Sejmi

1. julija: Podčetrtek;
2. julija: Petrovče, Tinsko, Rakičan, Jurkloster;
3. julija: Črnomelj.
4. julija: Veliki Gaber, Krško, Ziri, Rečica ob Savinji, Vojnik, Vuzenica;
5. julija: Mengeš, Sv. Lenart nad Laškim.

Vrednost denarja

Na borzah smo dobili v devizah (tečajem se prišteje premija v znesku 28.5 odstotka) za:

- 1 nizozemski goldinar 23.12 do 23.23 Din;
 - 1 nemško marko 12.99 do 13.10 Din;
 - 1 funt šterling 171.12 do 172.79 Din;
 - 1 ameriški dolar 33.83 do 34.11 Din;
 - 100 francoskih frankov 224.79 do 225.91 Din;
 - 100 češkoslovaških kron 141.45 do 142.31 Din;
 - 100 italijanskih lir 290.35 do 292.75 Din.
- Vojna škoda se je trgovala po 306 Din, investicijsko posojilo pa po 71 Din. Avstrijski šilling se je prodajal po 9.35 do 9.45 Din.

Kratke vesti

— Naš svobodni devizni trg. Na svobodnem deviznem trgu so se v prvi polovici junija tečaji nekoliko dvignili. Pretekli teden pa so devize spet pričele popuščati. Povpraševanje je sedaj manjše, ponudba pa večja. Svobodne devize se sedaj trgujejo na osnovi 16.30 do 16.40 Din za en švicarski frank (prejšnji teden na osnovi 16.50 do 16.55). Premija na svobodnem trgu znaša zdaj

«Zakaj si poklicala stražnika?»

«Zato, ker se ni hotel odstraniti.»

«Je li ostalo v steklenici še kaj pijače?»

«Nič, je povedala odločno. «Vse sta popila.»

«In v kozarcu?»

«Oboje je bilo prazno.»

«Kam si spravila steklenico in kozarec?»

«Izplaknila sem ju in postavila v omaro...»

«Kam si izlila odpadlo vodo?»

«Na gnojišče.»

«Škoda. Tako ne moremo dognati vrste pitega strupa. Učinek je bil nagel in grozen...»

Zaslišanje je bilo končano. Deklica je povedala vse, kar je vedela, in podpisala zapisnik.

Nadzornik je bil prepričan, da je zastrupil Činka njegov tovariš. Razlagal si je takole: «Čink je moral najti Gizelo pa tudi njenega preganjalca. Opis, ki ga je podala služkinja, se nanaša na isto osebo, katero je opisal brodnik Šimen. Enak človek je ušel tudi Florinu iz kolibe.»

«Potem pa Gizela še živi!» je prišel do zaključka. «Čink jo je našel in hotel govoriti. Toda zlobnik mu je zavezal jezik. Zdaj je umolknil za vedno.»

Prusnik se je odpravil k mestnemu oblastvu. Razveseliti je moral Milana z novim poročilom. Srečal ga je na stopnicah v zeleni lovski opravi. Mestni oblastnik je priredil velik lov in povabil svoje prijatelje. Milan je bil potreben razvedrila. V prijetnem šepetanju gozda naj bi pozabil svoje srčne bolečine.

«Milan, Gizela živi! Čink jo je moral izslediti.»

Mladenč je bil ves srečen ter je hotel nadzornika kar objeti od veselja.

«Toda Čink je moral umreti», mu je podrl nade. Nato mu je s kratkimi besedami oznanil ves dogodek.

Milan si ga je razložil nekoliko drugače, namreč: Čink je našel morilca, ki ni nihče drugi nego grajski pisar z Robovca. Zvičajnik ga je hotel podkupiti ter ga je zvabil v krčmo. Tu ga je ujel kakor muho na pijačo, katero je zastrupil.

«Čink je moral marsikaj vedeti», je sklepal Prusnik. «Morda je bila med njima celo neka tajna zveza... Kakor je videti, se mu je postopaj izneveril. Škoda, ker je utihnil prezgodaj...»

«Zadeva je čedalje bolj zamotana», je menil Milan. «Tako se ne bližamo smotru, marveč se mu oddaljujemo.»

Gregor plemeniti Valant je opazil, da se je Milanu ponovno užalilo. Bal se je, da bo obolel. Zato je naglo napovedal čas odhoda.

Rogovi so zapeli svojo lovsko pesem. Oblastnik je zajezdil konja, sledil mu je Milan na čilem vrancu. Za njima pa se je podila četa hrabrih lovcev.

Gizela se je v samotni gorski koči silno dolgočasila. Ves božji dan je presedela v nizki mračni sobi, kjer ni čula drugega nego drdranje kolo vrata. Iz sebe se ni smela geniti. Stara Planinka je bila vestna ženica ter je skrbno čuvala, kar ji je bilo naročeno.

«Kako dolgo bom še tukaj?» je vpraševala starico.

«Le potrpi. Kmalu pridejo pote», jo je tolažila. «Ali je daleč do mesta?» Mladenka ni poznala kraja ter ni vedela, v kateri smeri leži mesto.

Planinka ji ni hotela ničesar povedati. Bala se je, da ji ne uide. Mislila je, da ima pri sebi navadno vlačugo. Činka je poznala že dolgo časa; vedela je, da ga ni kaj prida. Rekel je, da se bo vrnil do večera, pa ni držal besede. Skrbelo jo je že, kaj bo počela z deklinjo, katero je zapeljivec pustil na cedilu. Ako bi jo napodila, bi se zamerala postopaju, ki ji je storil že marsikatero uslugo.

«Tako mlada si še, pa se ukvarjaš s takimi posli, jo je pričela zbadati. «Sram te bodi!»

Gizela je začela mlo jokati.

«Ali poznaš onega človeka? Kje sta prišla skupaj?»

Mladenka ji je opisala svojo trnjevo pot življenja. Seznanila jo je s svojo grenko usodo.

Planinki se je zasmilila, vendar ji še ni vsega verjela. Motilo jo je, zakaj se njen rešilec zanjo nič ne briga.

«Sporočil bo Milanu, naj pride pome», je zapala njegovim besedam.

«Kakor je videti, mu ni mnogo zate...» ji je oponesla.

Gizela je zaslutila nesrečo: «Onemu človeku se je moralo nekaj pripetiti...»

(Dalje prihodnjič.)

okrog 47 %. Kakor poroča beograjski «Privredni pregled», so v Beogradu za svobodne devize naslednji tečaji: dolar 50-40 Din (prejšnji teden 50-50), švicarski frank 16-30 do 16-40 Din, italijanska lira 4-28 Din (prejšnji teden 4-3350), češkoslovaška krona 2-06 Din in nemška marka 18 Din. Glede na nove devizne predpise je zasebna trgovina z zlatom in zlatniki prenehala. Sicer pa se zlato prodaja Narodni banki, ki plačuje napoleondore po 302 do 306 Din, dukate (nove jugoslovenske ali stare) pa po 181-50 Din.

DOMAČE NOVOSTI

* Velik shod nacionalnih rudarjev se je vršil v nedeljo popoldne v Hrastniku pred Logarjevo gostilno. Shod je otvoril tajnik podružnice Narodne strokovne zveze g. Režek in podal besedo g. Juvanu mlajšemu iz Zagorja, ki je nazorno orisal obupni položaj bratovske skladišnice. Za njim je pokazal slabe strani predlaganega dopolnila k obrtnemu zakonu odposlanec osrednje Narodne strokovne zveze g. Vekoslav Bučar iz Ljubljane. Dotaknil se je tudi perečih socialnih vprašanj, ki tarejo hrastniško delavstvo vseh podjetij, predvsem zaradi neizvrševanja najvažnejših socialnih zakonskih predpisov. Z največjim zanimanjem so poslušalci sledili njegovim izvajanjem o zakonu o najnižje dopustnih mezdah in obveznem starostnem zavarovanju, ki se mora čimprej predložiti narodnemu predstavništvu, če hočemo, da se zamaše največje vrzeli naše socialne zakonodaje. Pozval je delavstvo, naj strne svoje vrste, ker samo v tem primeru je zmaga dela za izboljšanje položaja najsiromašnejšega sloja naroda zagotovljena. Posebej pa je pozval nacionalno delavstvo, na ostane zvesto svojemu jugoslovenskemu nacionalnemu prepričanju, naj se ne da begati od raznih laži, ki jih širijo nasprotniki nacionalne misli, ker le kot taki bodo najlažje dosegli izpolnitev svojih upravičenih zahtev. Govor g. Bučarja je bil sprejet z največjim navdušenjem in soglasnim protestom proti nameri, da se obrtni zakon poslabša. Za g. Bučarjem je govoril predsednik podružnice Narodno strokovne zveze iz Trbovelj g. Štruc, ki je poročal o Delavski zbornici. Zavračal je očitke nasprotnikov nacionalnega delavstva, zahteval, da se obstoječa, sicer pomanjkljiva, pa vendar dobra socialna zakonodaja dosledno izvaja, in obširno

je poročal o razmerah v rudarstvu. Naposled je prečital odposlanec osrednje Narodno strokovne zveze g. Bučar resolucijo, v kateri nacionalno delavstvo in nameščenstvo najodločneje odklanjata vsak poizkus preosnove obrtnega zakona na škodo delovnega ljudstva. Resolucija je bila soglasno sprejeta.

* Novo vodstvo Jugoslovenske gasilske zveze. Ministrstvo za telesno vzgojo je izdalo naslednji razglas: Ker je starešinstvo Jugoslovenske gasilske zveze s starešino g. Josipom Turkom, prvim podstarostom Markom Klešičem in drugim podstarostom dr. Pero Markovićem podalo ostavko, je ministrstvo za telesno vzgojo v sporazumu z njimi izvršilo preosnovo celotne uprave Jugoslovenske gasilske zveze. Za starešino gasilske zveze je imenovan g. Vlada Andrašević, bančni direktor, občinski svetnik in starosta zagrebske gasilske župe, za prvega podstarosta je imenovan narodni poslanec g. Anton Cerer, podstarosta dravske gasilske zajednice iz Kamnika, za drugega podstarosta pa g. dr. Pera Marković, predsednik gasilske čete v Zemunu. V upravni odbor so imenovani med drugimi industrijec Fran Bulc iz Mirne, posestnik Mavricij Majer iz Kranja in poštini kontrolor Jernej Vengust iz Celja, v nadzornem odboru pa je med drugimi poveljnik ljubljanske gasilske čete Evgen Gostiša.

* Četniki so izstopili iz bojevniške organizacije. Prejeli smo naslednje poročilo: Po sklepu odbora se je 22. t. m. in na zahtevo glavnega odbora Udruženja četnikov v Beogradu podpisana organizacija izstopa kot član iz Združenja borcev Jugoslavije. Udruženje četnikov, pododbor Ljubljana.

* Prepovedani bojevniški shodi. Politično-upravna oblastva so prepovedala bojevniške shode, ki so bili za nedeljo in za praznik svetega Petra in Pavla sklicani na prostem.

* Vzajemnost bolgarskih in jugoslovenskih vojnih invalidov. Jugoslovensko združenje vojnih invalidov bo 28. t. m. posvetilo temelje svojega doma v Beogradu. Tedaj bodo naše invalide obiskali prvi odposlanci Bolgarske zveze vojnih žrtev, v kateri so včlanjeni vojni invalidi, vdove in sirote nekdanjih bojnikov. Odposlanstvo bo vodil častni predsednik Bolgarske zveze vojnih žrtev, upokojeni general Marko Nikiforov, udeležil pa se je bo tudi načelnik socialnega oddelka bolgarskega vojnega ministristva Konsulov.

* Proslava stotredesetletnice vuzeniške šole. Šola v Vuzenici proslavi na praznik sv. Petra in

Pavla 29. t. m. 150letnico, odkar je bila ustanovljena kot obvezna, obenem pa tudi 50letnico, odkar se poučuje v sedanji šoli. Prvotno so poučevali učitelji v svojih stanovanjih, potem je kupila šolska občina od Bernharda Mohača sedanjo Črešnikovo gostilno, jo prezidala in uredila za enorazrednico z učiteljevim stanovanjem. Tu se je pričelo poučevati leta 1934, torej prav pred 100 leti. Slomšek je leta 1839. poskrbel za precejšnja popravila. Ko pa je postala hiša pretesna, so sezidali leta 1883. sedanjo šolo, kjer se poučuje od leta 1884, torej 50 let. Zdaj je šola šestrzredna. Na šolsko proslavo so vabljeni vsi, ki so prejeli na šoli osnovne nauke, in vsi gg. kateheti in učitelji, ki so kdaj delovali na šoli.

* Pogreb župnika Ivana Laha. V torek 19. junija so položili v St. Petru pod Svetimi gorami rajnkega župnika g. Ivana Laha k zadnjemu počitku. Na poslednji poti so spremljali pokojnika številni duhovniki in ogromna množica ljudstva iz domače in sosednih župnij. Pogrebne žalne obrede je opravil dekan g. Josip Krhne iz Posrede ob sodelovanju rajhenburškega župnika g. Jožefa Tratnika in župnika g. Ignacija Bervarja z Bizeljskega. Društveni pevski zbor iz St. Petra je zapel žalostinke pred župniščem, v cerkvi in na pokopališču. Ob odprtem grobu se se poslovil od pokojnika v genljivih besedah v imenu Hrvatov župnik g. Marcel Novak iz Tuhlja. Župnika gosp. Ivana Laha bodo ohranili župljani šentpeterske župnije v prijaznem spominu.

* Fašisti so prijeli nad 200 Slovencev. S Sušaka pišejo: Fašistična politična policija Ovrta je izvršila v noči na 23. t. m. spet velik pogon na Slovence v tržaški in goriški pokrajini. Lotili so se zlasti obmejnih krajev in odvedli vse, ki so kljub vsemu nasilju ohranili ljubezen do svojega materinskega jezika, čeprav so bili sicer mirni državljani. Številni policijski in vojaški avtomobili so švigali vso noč od vasi do vasi in se vračali v zgodnjih jutrnjih urah v Trst z aretiranci. Tržaški zaporji so prenapolnjeni. Mnogo aretirancev pa so odvedli tudi v Gorico. Posebno številne aretacije so bile izvršene v Idriji, Ajdovščini in okoliških obmejnih krajih. V Idriji so aretirali znanega slovenskega odvetnika doktorja Franca Vidmarja, ki je bil poprej sodnik v Gorici, nadalje vse tri brate Josipa, Ivana in Frana Didiča, lastnike znanega hotela v Idriji, lastnika trgovinske agenture Brečka Bajta in jugoslovenskega državljana Ivana Fotiča, lastnika idrijske

RICHARD
VOSS

DVA ČLOVEKA

34

«Sreča za moža, da me ni poskušal spraviti od tod! Drugače bi se bil sam pred njegovimi očmi spravil s sveta. Samo tu gori — samo pri vas, ljuba gospa — se lahko pozdravim... Pozdravim... Vse svoje, sicer še tako kratko življenje nisem bil tako zdrav kakor zdaj. Nič ne de, da še malo šepam in da se mi mlada kri ne pretaka dovolj okretno po žilah! Lepe žene me bodo še ljubezniveje srečavale, če so že ubogega Lazarja tako iz srca pomilovale. In lepe žene so in ostanejo vendar najbolj življenja vredna bitja in najslajša na svetu... No, da! Vem, kaj hočete reči. Da sem pravi fant in nepridiprav. Le kaznujte me, le oštejte me! Toda bodite ljubeznivi z menoj. Kajti drugače — drugače si potrgam te grde obveze z roke, da bom obe roki lahko dvignil k vam, kakor bi bili vendar to, kar nočete biti: namreč sama sveta Barbara v svoji sveti podobi... Ne bodite hudi! Prosim, prosim! Ne hodite stran, ostanite, prijazno me pogledajte. Samo prijazno! Moja desnica je pač še malo trda. Če boste pustili svoje oči, da bodo sočutno počivale na njej, bo to storilo večji čudež kakor vse čudežne kopeli na svetu. Pomagate mi torej, ozdravite me! Če mi pri roki ne marate pomagati, bi bilo bolje, da me sploh ne bi bili rešili iz brezna, da bi me bili kar mirno pustili v

njem... To je nezmislj! Naposled bi se naučil slikati tudi z levico. Božanski Rafael bi bil znal še z nogami, če ne bi bil imel rok. Zaenkrat rišem z očmi. Da! Le glejte me debelo! To gre tisočkrat bolje in tisočkrat lepše bo. Tu gori sem že narisal z očmi celo galerijo slik. Sama nesmrtna delo so. In — same Juditine slike... Če me boste še tako resno, še tako grenko hudobno gledali, je vendar res, da mi pomagate do nesmrtnosti.»

Toda gledala ga ni ne resno ne grenko hudobno. Zamišljeno ga je gledala, otožno, skoraj žalostno. In na njegov prekipevajoči pogumni govor ni odgovorila niti besede...

Toda zaradi potrpežljivosti in nestrpnosti, ki je Barbaro z njima prenašal svoje bolečine je postajal Juditi čedalje dražji. Pogosto je začutil hude bolečine in prav takrat je bil najbolj vesel. Samo bolešno drgetanje njegovih ustnic in zadušeni stoki so Juditi izdajali, kako hudo je trpel. V takih trenutkih bi bila dala vse za to, da bi mu bila mogla ona, močna, likoli trpeča, odvzeti trpljenje. Če se je med šaljivim pogovorom vlekel za njo, se je skoraj sramovala svojih zdravih udov. Tako se je zgodilo, da je Judita Platterjeva spoznala najčistejšo in največjo zemsko ljubezen — sočutje.

Nikoli ni superior avguštinskega samestana prihajal tako često pod Kraljevske stene, kakor ob dolgih dneh tega goreče vročega poletja. In nikoli prej ga ni žena pod Kraljevskimi stenami tako

tuje sprejemala. Videlo se je, kakor bi jo bil hotel nadzorovati, prežati nanjo, na njeno slednjo kretnjo, njen slednji pogled, če se je pogovarjala s svojim mladim gostom. Kakor bi jo hotel zalotiti pri grehu, da bi jo potem poklical na odgovor. Čeprav bi bil ta greh, ki ga je upal duhovni gospod odkriti na kraljevski ženi, samo greh v mislih — na odgovor bi jo bil vendar poklical. Kakor bi bila Judita Platterjeva ženska, ki bi mu bila dala pravico do tega! Ali pa sploh kateremu drugemu človeku na svetu. Ona pa je šla naravnost po tisti poti, ki se je po njej namenila. In čeprav bi bila to njena smrtna pet.

Čudno nenavadno pa je bilo medsebojno razmerje obeh moških: duhovnika in mladega umetnika, ki se je tudi proti prečastitemu gospodu ošteval, da je pagan in da je redosežen za izpreobrnjenje. Pater Pavel je bil z ljubljencem domačije nenavadno obziren, skoraj mehak. Hotel se je trdo premagovati in ohraniti oblast nad seboj. Z ničemer ni maral izdati, kaj je v njem divjalo: razen žgoče ljubosumnosti tudi besna zavist.

Tako mlad je bil tudi on, tako poln prekipevajočega veselja do življenja in življenjske moči. Kaj so takrat veljali mlademu gospodu Roku svetniki njegove cerkve, dogme in čudežni nauki njegove vere? Cerkve, ki je bila zmagovalna, vere, ki naj bi edina napravila blaženega.

Pomislil je na svojo izpremembo in na to, kar je postalo iz njega — kar je moralo počasi iz njega postati: fanatik, zelot, nestrpen zagrizenec,

elektrarne. To so le najbolj znana imena. Poleg njih je bilo odvedenih v zapore še okrog 200 Slovencev, med njimi celo nekaj žensk in otrok. Česa jih dolže, ne ve še nihče. Patulje karabinerjev (orožnikov) in fašističnih oddelkov so se pojavile sredi noči, obkolile hiše osumljenцев, aretirale ljudi, jih naložile na avtomobile in odpeljale. V Idriji so aretirali vsega 20, v Ajdovščini 15 ljudi. Med domačim prebivalstvom vlada zaradi teh aretacij na debelo veliko razburjenje. Postopanje fašizma mora naposled zanimati tudi mednarodne činitelje, kajti tako sirovo preganjanje domačega prebivalstva bije v obraz vsem mednarodnim načelom.

* **50letnico** je praznoval v nedeljo v Mengšu g. Tone Vahtar. Pa se mu ne pozna, da je že moral naložiti peti križ. S sedemnajstim letom je šel kot ključavničarski pomočnik v svet. Osem let je hodil po Nemčiji, Belgiji, Franciji, Švici in Italiji, dokler se ni pred petindvajsetimi leti naselil v Mengšu, kjer je začel svojo obrt. Danes je kot mojster strokovnjak in vzoren gospodar znan daleč naokoli. Tudi kot javnega delavca ga poznajo. Udejstvuje se pri vseh mengeških nacionalnih društvih. Kot navdušen Sokol je bil eden izmed najmarljivejših graditeljev Sokolskega doma v Mengšu; da dom sploh stoji, je v nemajhni meri prav njegova zasluga. Dolga leta je že tudi občinski odbornik in njegova zasluga je, da ima danes Mengeš vzorno občinsko gospodarstvo. Še dosti let!

* **50letnico rojstva in 25letnico poroke** je praznoval viničar g. Alojz Kolmanič na Lešnici, po rodu iz Strigove v Medmurju. S svojo ženo Bariko je vzgojil štiri otroke, ki so vsi vneti bralci »Domovine«. G. Kolmanič in njegovi življenjski družici bodi naklonjenih še mnogo let!

* **Bolgarski stenografi v Ljubljani.** Od Bezenškove proslave v Žukovju pri Frankolovem so obiskali bolgarski stenografi tudi Ljubljano, kjer so bili prisrčno sprejeti. Dragi gostje so si ogledali Ljubljano in se nato odpeljali na Bled.

* **Ameriški Slovenci so prišli na obisk.** V nedeljo dopoldne se je pripeljalo v Ljubljano z brzim vlakom preko Jesenic 35 naših ameriških rojakov, ki nameravajo ostati v domovini nekaj tednov. Rojakom so izseljenska društva priredila na glavni postaji prisrčen sprejem z godbo. Rokaji, ki žive po večini v Clevelandu, so se dne 16. t. m. vkrcali na luksuzni ekspresni parnik »Ile de France«, ki je last Francoske linije, in so po petdnevni udobni vožnji po morju prispeli

v pristanišče Le Havre na Francoskem. Pripovedovali so, da so se na parniku počutili izredno prijetno. Izlet je priredila Francoska linija po svojem clevelandskem zastopniku gosp. Avgustu Kolandru, ki je tudi prispel s skupino. Rojakom iz Amerike želimo, da se ta kratek čas v domovini počutijo prav prijetno!

* **Sodba v komunistični obravnavi v Ljubljani.** Dne 26. t. m. dopoldne je bila po tajni razpravi pred velikim senatom ljubljanskega okrožnega sodišča razglašena sodba proti 32 obtoženecem zaradi širjenja komunizma. Sodba se glasi: Feuerberk Izak, leta 1911. v Drohobiču na Poljskem rojeni izraelit in zdaj dijak medicine v Ljubljani, še nekaznovan, je bil obsojen na dve leti šest mesecev robije in na izgon iz naše države za vselej; Juvan Ivan, leta 1904. na Jami pri Kranju rojeni samski delavec v Ljubljani, še nekaznovan, je obsojen na eno leto šest mesecev robije in na izgubo častnih pravic za pet let; Tomc Ivan, leta 1898. v Daljni vasi rojeni in na Rudnik pristojni, ožejeni delavec tobačne tovarne, še nekaznovan, je obsojen na eno leto šest mesecev robije in na pet let izgube častnih pravic; Košir Mirko, leta 1905. v Ljubljani rojen, sedaj profesor v Kranju, še nekaznovan, je oproščen; Butinar Jože, leta 1904. v Trstu rojen in v Ljubljano pristojen, oženjen, kleparski mojster v Tomačevem, še nekaznovan, je obsojen na devet mesecev strogega zapora in na tri leta izgube častnih pravic; Ehrlich Egon, leta 1912. v Trstu rojeni in v Gradec pristojni čevljarški pomočnik v Ljubljani, še nekaznovan, je oproščen; Janežič Ferdinand, leta 1910. v Ljubljani rojeni, samski in nekaznovani čevljarški pomočnik v Spodnji Šiški, je obsojen na eno leto strogega zapora in tri leta izgube častnih pravic; Keržič Ciril, leta 1910. rojeni samski in še nekaznovani trgovinski pomočnik z Glinca pri Ljubljani, je obsojen na eno leto in en mesec strogega zapora in na dve leti izgube častnih pravic; Krainer Rudolf, leta 1906. v Divači rojeni in v Zgornjo Šiško pristojni, samski in še nekaznovani mizar v Ljubljani, je obsojen na eno leto in en mesec strogega zapora in na dve leti izgube častnih pravic; Kolman Jože, leta 1904. v Laškem rojeni, še nekaznovani služitelj pri pošti na Vrhniki, je oproščen; Prusnik France, leta 1899. v Železnikih rojeni, samski in še nekaznovani sodar na Skaručni, je oproščen; Sakšida Jože, leta 1904. v Gorici rojeni, oženjeni in že kaznovani zidar v Zgornji Šiški, je obsojen na eno leto in osem mesecev robije in na izgon iz naše države za vselej; njegova žena Marcela, leta 1908. v Gorici rojena in še nekaznovana, je obsojena na osem mesecev strogega zapora, na tri leta izgube častnih pravic in na izgon iz naše države za deset let; Marvin Roman, leta 1902. v Gorici rojeni, še nekaznovani samski električar v Zgornji Šiški, je obsojen na šest mesecev strogega zapora, tri leta izgube častnih pravic in na izgon iz naše države za deset let; Löw Blanka, leta 1902. v Tatarovu na Poljskem rojena, samska, izraelitka, še nekaznovana študentka medicine v Ljubljani, je bila oproščena; Bratk Ivan, leta 1914. v Gaberju pri Celju rojeni, samski in še nekaznovani študent prava, je obsojen na eno leto in en mesec strogega zapora; Zentrich Mirko, leta 1914. v Ptuj rojeni, še nekaznovani dijak ptujske gimnazije, je bil obsojen na eno leto in tri mesece strogega zapora in na 180 Din denarne kazni, v primeru nemogoče izterjave te kazni pa še na nadaljnje tri dni zapora; Potrč Ivan, leta 1913. na Štuki rojeni, še nekaznovani dijak ptujske gimnazije, je obsojen na deset mesecev strogega zapora; Kveder Dušan, leta 1915. v St. Juriju ob južni železnici rojeni, še nekaznovani študent tehnike v Ptuj, je obsojen na pet mesecev strogega zapora; Znidarič Anton, leta 1913. v Novi vasi pri Ptuj rojeni, še nekaznovani dijak v Borovnici, je obsojen na deset mesecev strogega zapora; Ilc Rudolf, leta 1914. v Krčevini pri Vurbergu rojeni in tam stanujoči, še nekaznovani dijak, je obsojen na pet mesecev strogega zapora; Spolenak Ivan, leta 1901. v Mariboru rojeni in že kaznovani samski kovaški mojster na Bregu pri Ptuj, je obsojen na tri leta in šest mesecev robije in na pet let izgube častnih pravic; Kogej Jože, leta 1914. v Celju rojeni, še nekaznovani in zdaj brezposelni samski strojnik v Ptuj, je obsojen na eno leto in tri mesece strogega zapora; Dostal Samo, leta 1913. v Ljubljani rojeni in še nekaznovani samski jurist, je obsojen na šest mesecev strogega zapora; Kureš Peter, leta 1914. v Moškanjcih pri Ptuj rojeni in še nekaznovani samski trgovinski nakupovalec in dijak v Moškanjcih, je obsojen na šest mesecev strogega zapora; Kuhar Marko, leta 1912. v Borovcih rojeni in tam stanujoči, še nekaznovani samski dijak, je obsojen na šest mesecev strogega zapora; Vnuk Jože, leta 1915. v Ptuj rojeni in tam stanujoči, še nekaznovani samski trgovinski pomočnik, je ob-

podoben izpreobrnjencu, ki preklinja svojo staro vero in postane vnet borec za svoje novo prepričanje, v boju proti svojim nekdanjim vernim sobratom trd do neusmiljenosti. To je bilo običajno, skoraj vsakdanje. Toda da je on hodil po široko razhojeni poti vseh ljudi, vse človečnosti!

Umetnika pa je zgrabila dostojanstvena lepota moža, ki je nosil svojo duhovniško obleko kakor kraljevsko oblačilo. Njegova postava in njegov obraz sta se mu zdela mojstrsko delo stvarstva in v njem je občudoval ustvarjajočo prirodo in strmel, kako je kakor velika umetnica ustvarjala čudovita dela. In ker s svojo trdo roko ni mogel delati, je pustil svoje oči, da so bog ve kolikokrat naslikale to dostojanstveno podobo: zraven leskelajoče se slike Judite, kraljevske žene, temno sliko duhovnika, kraljevskega moža. Čudno, da je moral zmeraj videti oba hkratu in si misliti, da spadata oba skupaj. Nekoč je o tem govoril z Judito:

«Kako je to, da vas in tujega moža ne morem ločiti? Da prav vas ne morem od njega ločiti! Ničesar na svetu ne poznam, kar bi si bilo tako nepodobno kakor vi in ta mož. In vendar! Sicer pa — kaj hoče od vas?»

Na te besede mu Judita ni odgovorila. Toda zmeraj in zmeraj ji je Barbaro govoril o duhovniku, da jo je bolelo:

«Kako je prišel v to divjino? Zakaj je ostal tu? Kaj veste o njem? Najnenavadnejši človek je, kar sem jih kdaj videl. S silo me vleče k sebi in s prav tako silo odbija. Prosim vas, povejte

mi vse, kar o njem veste... Ali mi ne morete povedati?»

«Ne.»

«Torej veste nekaj takega, kar se ne sme povedati? In vendar mu dovoljujete, da prihaja zmeraj k vam?»

«Nočem mu braniti, da bi prihajal.»

«Nočete?»

«Ne silite vame.»

Tako bolešno je rekla te besede, da je mladenci v srce prestrašen umolknil. Potem pa je začel paziti, prežati...

Če sta bila oba moža pri Juditi, sta oba govorila o svojem bogu. Duhovnik je pridigal o troedinem Bogu, umetnik pa o enem in edinem: o božjem duhu umetnosti. Če je eden zmagoslavno klical: »Umetnost je služabnica cerkve!« — je drugi oznanjal: »Nobenemu oblastu na svetu ne služi, ker je gospodovalka!« Za avguštinca je bila oblast cerkve najvišja; umetniku je bila najvišja oblast notranje snovanje in ustvarjanje lepote. Oba je zgrabila sila občutkov, da sta postala zgovorna in govorila, kakor bi ju bili razsvetlili ognjeni jeziki. Toda nista govorila drug drugemu, ampak samo Juditi. Ona pa ju je poslušala in obema molčala.

Umetnost in lepota; posvečenost umetnosti in božanstvo lepote —

Tako je mož, ki ga je rešila, odkril Juditi nov svet. In če je le stopila na prag tega svetlišča, če je vsa plašna na pragu obstala, jo je obšla slutnja o obilju krasote, ki je bila ena naj-

lepših lasti človeštva. In ona, iščočna žena, ki je vsak dan iz vsega srca molila k svojemu božanstvu s svojim vsakdanjim, neutrudnim delom, je vsa kakor v grozi čutila: tudi to je svetišče!

Druga košnja je bila opravljena in obilni blagoslov zelišč polne lepe dehteče gorske trave je bil že suh in pospravljen. Nobena zločinska roka ni več zažigala lastnine kraljevske žene, da ji ni bilo treba več nobeno noč stražiti. Tudi na gorskem pašniku je bila velika lesena koliba polna sena, in tega se je gospodarica še prav posebno veselila. Zakaj doslej so služili ti prelepi pašniki samo divjim kozam; zdaj so pomagali prehranjevati črede in prinašali ljudem korist.

Jesenski travniki so se že iznova zavili v cvetje. Trate so bile vse višnjeve od malih svedcev in zlata rozga jih je oblekla s svojim lesketom. V zlatu so se svetlikali mecesni, okoli njih pa so stale stoletne orjaške jelke. Zgodaj zjutraj so bile cvetne poljane v pravljicni krasoti. Vse so jih prepletale nežne pajčevine in na njih sta obvisela rosa in solnčni soj, da so se lesketale kakor sami dragulji. Po nebu so se podili beli oblaki in po zraku so plavali srebrni kosmi.

V dolgih vrstah so plavali žerjavi in divje gosi neslišno proti jugu. Tudi iz globin gozdov se je slišalo ljubezensko klicanje jelenov, ki je bilo hkratu tudi divje klicanje na boj.

Čedalje krajši so postajali dnevi, čedalje prijetnejši dolgi večeri. V ogromnih lončenih pečeh so gorele mogočne jelkove klade, kolovrati pre-

sojen na dva meseca strogega zavora; Kofo France, leta 1912. v Ptuj rojeni in tam stanujoči, še nekaznovani samski ekonomski pripravnik, je bil izločen iz te razprave; Žnidar Ivan, 1906. v Ajdovščini na Primorskem rojeni in v Ljubljano pristojni in tu stanujoči, še nekaznovani samski študent tehnike, je obsojen na štiri leta robije in na pet let izgube častnih pravic; Černič Jože, leta 1908. v Ljubljani rojeni in tu stanujoči samski in še nekaznovani študent tehnike, je oproščen; Jamnikar France, leta 1908. na Viču rojeni samski in že kaznovani knjigovez v Rožni dolini, je obsojen na eno leto in dva meseca robije in na pet let izgube častnih pravic; Jamnikar Jože, leta 1910. na Viču rojeni in še nekaznovani samski štukater v Rožni dolini, je obsojen na tri mesece strogega zavora in na dve leti izgube častnih pravic. Vsem je vračunan preiskovalni zapor od 12. decembra lanskega leta. Čitanje sodbe je trajalo 35 minut. Nato je pa predsednik g. dr. Hudnik pričel citati razloge obsodbe. Državni tožilec g. dr. Lučovnik je prijavil revizijo in priziv zaradi prenizke kazni.

* Osem obsodb zaradi komunizma v Celju. Dne 25. t. m. dopoldne je bila na okrožnem sodišču v Celju tajna razprava proti osmim obdolžencem iz celjske okolice, ki so se morali zagovarjati zaradi širjenja komunizma. Obsojeni so bili po zakonu o zaščiti države: 20letni Viktor Arzenšek iz Zavodne pri Celju, ključavničar v železnarni v Štorah, na dve leti robije; 21letni tovarniški delavec Florijan Zahojnik iz Gaberja pri Celju na 10 mesecev strogega zavora in izgubo častnih pravic za dve leti; 20letni delavec Mihael Zupanc iz Zavodne na šest mesecev strogega zavora pogojno za dobo treh let in izgubo častnih pravic za dobo enega leta; 59letni Martin Zupanc, bivši posestnik v Zavodni in delavec v šamotni livarni v Štorah, na osem mesecev strogega zavora in izgubo častnih pravic za dobo dveh let; 44letni posestnik Ivan Vaša iz Gotovelj, delavec v šamotni tovarni v Štorah, na štiri mesece strogega zavora in izgubo častnih pravic za dobo dveh let; 20letni delavec Peter Štante iz Spodnje Hudinje pri Celju na dva meseca zavora in 120 dinarjev denarne kazni; 20letni Alfonz Dolher iz Celja, slušatelj prava na ljubljanski univerzi, na dva meseca zavora pogojno za dobo treh let; 20letni Ivan Oša iz Spodnje Hudinje, brez stalne zaposlitve, na dva meseca zavora.

* Napad na postajnega načelnika. 25. t. m. je prispela v Gorico vest, da je bil v Rihemberku

obstreljen postajni načelnik Cavalleri. Cavalleri je bil v uradu, ko so se na peronu postaje nenadno žuli štirje strelci. Nekaj železničarjev in dva orožnika so takoj prihiteli v prometni urad, kjer so našli Cavallerija smrtnonevarno ranjenega in nezvestnega. Za atentatorji ni bilo sledu. Kljub temu so bili še ponoči štirje rihemberški fantje aretirani in odvedeni v goriške zapore. Karabinierji so v sosednjih krajih izvršili še ponoči vrsto hišnih preiskav. Naslednjega dne se je preiskava nadaljevala. Aretiranih je bilo še več ljudi. Kljub temu doslej še ni sledu za atentatorji. Hudo ranjenega Cavallerija so prepeljali v goriško bolnišnico. Cavalleri je bil fašist, ki se je mnogo udeleževal v vseh krajevnih fašističnih organizacijah in ni bil priljubljen niti pri furlanskih in drugih Italijanih v Rihemberku in okolici, kaj šele pri domačem prebivalstvu.

* Zveza kulturnih društev v Mariboru priredi ob priliki letošnjega Mariborskega tedna splošni prosvetni tečaj. Za tečaj se je doslej prijavilo že precejšnje število udeležencev. Vendar bi bilo želeli, da se prijavijo še več udeležencev. Zato vabi ZKD vsa včlanjena društva, naj okrogno z dne 24. maja še enkrat preučijo ter pozovejo člane, naj se prijavijo. Na prijave, ki dospejo po 10. juliju, se ZKD ne bo več ozirala. Podrobnosti glede tečaja bo ZKD prizadetim društvom pravočasno sporočila.

* Uničena domačija marljivega rudarja. Pod vasico Sv. Katarino pri Hrastniku gospodari 43letni bivši rudar Karel Hiter s svojo 81letno materjo Marijo. V torek dopoldne pa jima je ogenj uničil prijazni dom. Posestnik je že zgodaj zjutraj odšel v Trbovlje k sestri Alojziji Turnškovi kositi. Doma je ostala sivolasa mati s štiriletnim Luko. Ob pol 9. je nastal ogenj v parni blizu dimnika. Prvi so prihiteli na pomoč gasilci od Sv. Katarine, ki so rešili del pohištva, kravo in junčka. Potegnili so iz hiše vso zbegano tudi starko in otroka. Upepeljeni so bili tudi poleg drugega bankovci v znesku 3200 Din. Vsa škoda znaša blizu 100.000 Din. Odlikovali so se hrastniški gasilci, občinski in steklarski, prihiteli pa so še gasilci z Dola in iz trboveljskega rudnika s tremi motorji in slednjič trški gasilci iz Trbovelj. Posestnik je zelo potreben podpore, ker je bil zavarovan samo za 2500 Din. Prvo pomoč so mu nudili domačini pod vodstvom šolskega upravitelja g. Jurčeca.

* Zrtev prehude občutljivosti. V svojem stanovanju v Zeljarski ulici v Ljubljani je poizku-

sila samomor 31letna Antonija Bezenškova, žena prokurista pri tvrdki Sever & Comp. Ustrelila se je v glavo in so jo hudo ranjeno prepeljali v bolnišnico, kjer je umrla. Kaj je nesrečno ženo poglavo v obup, se ni moglo točno ugotoviti. V stanovanju so našli dve pismi, naslovljeni na mater in teto, ki obe stanujeta v Mariboru. V pismih se poslavlja in prosi odpustanja, ako ju je kdaj razžalila. Mož se je po trgovinskih poslih odpeljal v Ameriko. Po izpovedi matere domneva, da je morala Antonija biti zelo rahločutna.

* Gad jo je pičil. Skupina otrok, med njimi šestletna Terezija Bertonec iz Podblice, je nabirala v Jelovici jagode. Deklica pa je imela pri nabiranju nesrečo, kajti pičil jo je gad in je bila velika nevarnost, da se zastrupi kri. Deklico so nemudno odpeljali k zdravnici dr. Valeriji Strnadovi v Železnike.

* Naselbina iz kamene dobe. V občini Podporanju pri Vršču v Banatu so odkrili mnogoštevilne in delno dobro ohranjene ostanke iz kamene dobe. Kmetje so že prej večkrat naleteli na kakšne stare reči, vendar je bil mestni muzej v Vršču šele v zadnjem času opozorjen nanje. Kustos muzeja Mileker je skupno s svojim sinom, vseučiliškim profesorjem dr. Rudolfom Milekerjem, začel kopati na raznih mestih. Njun trud je bil obilno nagrajen. Izkopala sta 12 velikih kipov iz kamene dobe, mnogo nožev, raznega orožja in okraskov.

* Vsa vojaška pojasnila v katerikoli zadevi dobiti proti malenkostnemu plačilu in proti znamki za odgovor pri Peru Francu, kapetanu v pokoju, Ljubljana, Maistrova ulica št. 14.

* Smrtna nesreča otroka. V Logu pri Brezovici je posestnik France Pezdír pomagal sosedu pri nakladanju mrve, doma pa so ostali brez pravega nadzorstva majhni otroci. Najstarejša deklica Anica je pogrešila svojo 20mesečno sestrico Francko in ko jo je dolgo iskala, jo je naposled našla v gnojnici. Sosedje, ki jin je poklicala na pomoč, so otroka potegnili iz pol metra globoke gnojne jame, a je bila vsaka pomoč zaman.

* Sto delavcev na cesti. Med delavstvom, ki je bilo ob sredstvih iz bednostnega sklada zaposleno pri raznih javnih delih v Ljubljani, se je že dalje časa širila vest, da se bodo ta dela ustavila, ker so sredstva izčrpana. Čeprav so bili delavci pri teh delih le skromno plačani, vendar so bila ta dela v teh hudih časih velika dobrota zanje. V soboto je bilo v resnici odpuščenih veliko število delavcev, ki so delali na Gradu, v parkih in na

dic so se sukali in gospodinja je pridno sukala tkalski čolnček. Pri tem prazničnem opravilu se je zdela svojemu gostu najlepša in najljubezni večja...

Zaradi Juditinih zdravilnih kopeli — in časa njene navzočnosti — je začela njegova trda roka ozdravljati. Nič več ni bilo nevarnosti, da bi umetnost izgubila tega svojega navdušenega učenca. In prav v tem vidnem boljšanju je bil nov vzrok, da je moral svoj odhod zmeraj iznova odlagati. Tudi ga ni gostoljubna gospodinja nikamor silila. Navadila se je že tujčevega veselega obraza in značaja, da ji sploh ni bil več tujec. V svoji neolepšani odkritosti do same sebe si je priznala, da bi ga še kdaj pogrešala. Toda nekaj je že davno spoznala: da je bil tu živeči samo po črtah svojega obraza podoben umrlemu. Nikjer in nikoli ni Barbaro Rossi svoje duše zaobljubil drugemu božanstvu kakor svoji umetnosti. Tako bi bil nedvomno ostal zvest tudi zemeljski ženski. In zvestoba, nezlomljiva, sveta zvestoba se je zdela tej ženski duši največje, kar človek premore.

Zaradi lepega jesenskega vremena, ki je prinesel dolomitski pokrajini prelepo pozno poletje, so bile črede še vzlic poznemu času na visoki planini. Mladi Martin je bil zdaj veliki pastir. Planšar in dva dečka, ki sta morala paziti na živino, so služili pod njegovo pastirsko palico. Tedaj pa je iznenada prišla zima kar čez noč. Snežilo je dva dneva in dve noči, in sicer takoj s tako silo, da sploh ni bilo mogoče misliti na od-

gon živine po zabrisanih skalnatih stezah. Upali so, da bo naposled nehalo s tako silo snežiti in da bo potegnili jug. Namestu tega pa je prišel mraz in z njim resna nevarnost.

Gorsko živino je treba spraviti s hribu! Martin je poslal pošto, da primanjkuje sena in soli. Pomagati je treba, ker so tam gori zasneženi!

Z vsemi hlapci se je Judita odpravila na pot. Možje so nesli s seboj razen krme tudi lopate in krampe. Saj je bilo treba izkopati hlev in kočo in napraviti pot za živino. Kar so ljudje pomnili še ni bilo tako čudnega prirodnega pojava.

Barbaro je bil ves iz sebe. Hromi udje so mu branili, da bi se udeležil nevarnega pohoda. In Judita je šla zraven! Ni je bilo mogoče zadržati! Vendar jo je poskusil. Obupano je vzkliknil:

«Če vam spodrsne, če padete v globino!»

«Varno hodim!»

«Vendar vas prosim. Tudi vam se utegne zgoditi kaj človeškega.»

«Zdrava se vrnem.»

«Saj bodo vaši ljudje sami lahko zadosti pomagali.»

«K svojim ljudem spadam.»

«Rotim vas.»

«Da bi nekaj opustila, česar ne smem opustiti?»

«Ostanite meni na ljubo!»

«Vam na ljubo —»

Tako čudno je rekla... Nekdo jo je prosil, naj nekaj stori človeku na ljubo! Vsa njena lju-

bezen ni nič pomagala, da se en sam človek ne bi njej na ljubo izneveril samemu sebi. In nezvestoba se ji že zdela podobna sramotnemu zločincu.

Mladenč je še vneteje, še prisrčneje ponavljal:

«Meni na ljubo se nikar ne podajajte v nevarnost!»

Dolgo ga je molče gledala. Njen pogled je postal mehak. Toda potem mu je z odločnim glasom odgovorila:

«Vam na ljubo ne morem opustiti svoje dolžnosti.»

Potem se je odpravila s svojimi hlapci in svojimi zvestimi psoma. Do znožja poledenelih kraljevskih sten so jo spremile jadikujoče dekle.

Nehalo je snežiti. Debela kopa oblakov je oklepala Dolomite. Bili so črni kakor noč in neprodušni. Ni bilo dneva. Na domačiji so morali prižgati leščerbe in svetilke in dekle so pogosto zašle na poti od hlevov do hiše. Tesnobni temi se je pridružil še pošastni mir, ki ga je le časih pretrgalo grmenje trgajočih se plazov. Grmelo in bobnelo je po zraku, tako blizu hiše, da so se zidovi tresli.

Skozi grozo neurja je prišel prečistiti iz doline. Čudež, da ni zgrešil poti in zdrknul v kakšen prepad! Moža je menda varoval njegov duhovniški blagoslov. Ali pa je bila njegova mogočna volja?

(Dalje prihodnjič.)

cestah. Kakor se govori, je prišlo ob delo in kruh okrog 100 delavcev, tako da jih bo mestna občina zaposlovala poslej iz bednostnega sklada samo še 45. Vodstvo mestnega gospodarstva je postopalo tako, da je odpustilo predvsem samske delavce in pa tiste družinske očete, ki niso iz Ljubljane. Med zadnjimi je mnogo delavcev, ki so na Viču ali pa v Mostah doma, a so dolga desetletja delali v mestu. Zdaj, ko so brez dela, se jih branita mesto in domača občina in ne preostane jim nič drugega nego obup. Med njimi jih je mnogo, ki imajo po štiri in še več otrok. Spričo posebnih razmer, v katerih živi Ljubljana, bi bilo nujno, da mestna in okoliške občine najdejo način skupnega dela za socialno skrbstvo in pobijanje brezposelnosti.

Požar v Kotljah. Ni še minilo deset dni od zadnjega požara, ko je pogorelo gospodarsko poslopje posestnika Merkača v Kotljah, že je pred zadnjo nedeljo zvečer spet gorelo, in sicer pri posestniku Pavlu Svetini, po domače Janku, na Brdinjaku. Zažgalo se je gospodarsko poslopje, nato pa je ogenj objel tudi hišo. Ker leži kmetija na samem in v hribu, ni bilo mogoče misliti na gašenje. Zgorelo je vse do tal. Vendar so domači rešili iz bleva živino, iz hiše pa opravo in obleko.

Pri letalski nesreči osem mrtvih. Agencija Avala poroča: V nedeljo popoldne se je letalo znamke «Gerner», ki je sodelovalo s petimi drugimi civilnimi letali na mitingu aerokluba v Belišču, srez valpovski, zaletelo v občinstvo. Pet oseb je bilo takoj mrtvih, devet pa hudo ranjenih. Tri osebe so dobile lažje poškodbe. Pilot Jaklič Bogumil je dobil tako hude poškodbe, da je šele v ponedeljek zjutraj prišel k zavesti. Letalo je močno poškodovano. Vsem poškodovanim osebam so na letališču nudili zdravniško pomoč. Hudo poškodovane pa so prepeljali v banovinsko bolnišnico v Osijeku. V teku noči so za poškodbami umrle še tri osebe. Strokovna komisija preiskuje vzroke nesreče. Letalo je last osiješkega trgovca Teodora Drndarskega.

Smrten padec z lipe. Na Rakovniku pri Ljubljani se je zgodila huda nesreča, ki je zahtevala smrtno žrtev. V bližini lurske kapelice rasejo lipe, katerih cvetje so pridno obirali otroci iz okolice. Na eno teh lip se je spravil tudi 13letni Alojzij Hribar, sin vdove po mlinskih pazniku iz Galjevice. Deček ni slutil, da je drevo trhlo. Ko je bil že med vejami, so se te pod njim vdrle in deček je padel na tla ter obležal s hudimi poškodbami. Poškodovan si je glavo in hrčtenico. Gojenci rakovniškega zavoda so mu takoj prihiteli na pomoč. Nezvestni deček je prejel zakrament za umirajočega. Medtem pa je bil že poklican reševalni avto, ki je naglo dospel in prepeljal dečka v bolnišnico. Kljub takojšnji zdravniški pomoči pa je deček takoj po prevozu umrl.

Huda nesreča v rudniku Siseveu. Pred dnevi je v rudniku Siseveu zadušil plin dva rudarja rojaka Antona Zivca in Franca Stoparja. Žrtvi je pokopal predzadnjo sredo katoliški duhovnik iz Niša, ki je na grobu govoril v slovo ponesrečenecema, ki sta izgubila svoje življenje v najlepši mladeniški dobi tako daleč od ožje slovenske domovine. Pokojnika, ki nista imela družin, je spremljalo na zadnji poti okoli 600 rudarjev. V imenu rudniške uprave se je poslovil od pokojnikov, ki sta bila zelo pridna in dobra delaveca, rudniški upravitelj Vračarič. Po ugotovitvi strokovnjakov se je nesreča zgodila zaradi pojave strupenega plina monoksida. Rudarji pravijo, da bi se nesreča ne bila zgodila, če bi zračna cev ne bila za osem metrov prekratka in če bi bil motor pravilno deloval.

Silna toča v Slovenskih goricah. Še neprijetno hujše kakor nekatere kraje na Dravskem polju je toča zadela del Slovenskih goric. Predzadnjo sredo popoldne se je pripodila nad Crkvenjak in okolico strašna nevihta. Med silnim nalivom je pričela padati kakor oreh debela toča in je v nekaterih krajih pokrila tla do 15 cm visoko. Najhujše so bili prizadeti Cagova, Spodnji Andrenci, Smolinci in Zupetinci. Toča je uničila

ponekod vse poljske pridelke. Ljudje bodo morali ponovno zorati njive in jih posejati, s čimer se bo letos še dalo.

Avto je povozil kolesarja. V nedeljo sta se peljala 38letni posestnik Rudolf Ločnik iz Št. Petra v Savinjski dolini in Matevž Zohar s kolesi iz Št. Petra proti Dobrteši vasi. Na državni cesti v Dobrteši vasi jima je privozil nasproti avtomobil nekega Celjana, ki se je vračal v mesto. Iz doslej nepojasnjene vzroka je trčil avtomobil z veliko silo v Ločnikovo kolo in ga razbil. Ločniku je pri nesreči počila lobanja. Ponesrečenca so takoj prepeljali v celjsko bolnišnico, kjer je umrl.

Nevaren požar. Dne 25. t. m. dopoldne je gorelo pri posestniku Ušenu Ivanu v Spodnjih Grušovljah v Savinjski dolini. Zgorelo je precej velik kozolec dvojnike kreme. Na kozolecu je bila tudi kašča. Vozove in druge reči, ki so bili pod kozolcem, so rešili. Na kraj požara so prihiteli gasilci od Sv. Petra, iz Zalca, Celja, Vrbja, Ločnice, Ločice, Latkove vasi in Groblje. Nevarnost je bila, da se razširi požar tudi na druge, v bližini se nahajajoče zgradbe, kar je pa preprečil veter, ki je vlekel proti severu. Požar je bil najbrže podtahnjen. Posestnik je bil delno zavarovan.

Huda toča je zbila Dravsko polje. Predzadnjo sredo kmalu popoldne so se zgrnili nad Ptujem in Dravskim poljem črni oblaki. Nastala je huda nevihta s točo, ki v mestu samem sicer ni napravila škode, pač pa na Dravskem polju, kjer je padala skoro za oreh debela in zbila poljske pridelke v zemljo. Letina na Dravskem polju že tako ni kazala dobro, zdaj pa je zaradi toče še zadnje kmetovo upanje uničeno.

Huda kazen za brezvestno ravnanje s pastirskom. Poročali smo že o žalostnem koncu osemletnega pastirčka Jožeta Matjašiča iz Gruškovja, ki je umrl letos pozimi. Njegova gospodarica Terezija Zelenkova se je morala zdaj zagovarjati pred mariborskim sodiščem zaradi nečloveškega ravnanja s pastirskom, ki je moral ves sestradan opravljati razna težavna dela ter napol obut hoditi v najhujši zimi k 700 m oddaljenemu vodnjaku po vodo. Zaradi poškodb na nogah, ki jih je dobil od mraza, je moral deček naposled v bolnišnico, kjer je umrl za okuženjem po tetanusu. Zelenkova je bila te dni obsojena pred okrožnim sodiščem v Mariboru na tri leta težke ječe.

Dolgotrajna pravda zaradi pretepa med svati v Kamniku leta 1931. je zdaj zaključena z oprostilno sodbo Matevža Pogačarja. Smrtna žrtev pretepa je bil Pogačarjev prijatelj mesarski pomočnik Peter Peterneš. Eni so trdili, da je bil zadet od debelega kamna, drugi pa, da ga je nekdo udaril s klopjo. O tej žalostni zadevi so razpravljali že trije sodniki. Prvi je obsodil šest udeležencev tepeža na šest do deset mesecev, a je apelacijsko sodišče to sodbo razveljavilo. Drugi sodnik je obtožence razen Pogačarja oprostil in je apelacijsko sodišče to sodbo potrdilo. Tretjič pa je bil obtožen Pogačar sam zaradi uboja iz malomarnosti in se je prva razprava vršila letos 25. maja. Takrat sta si izjavi zdravnikov-izvedencev nekoliko nasprotovali in je bila razprava preložena. Pri ponovni razpravi te dni pa je bil Pogačar oproščen zaradi pomanjkanja dokazov.

Ukradeno kolo. Iz Dobove nam pišejo: Dne 11. t. m. se je mudil pri Kovačičevi gostilni v Dobovi Josip Tursan, trgovec iz sosedne občine v savski banovini. Medtem ko je bil po odtehtanju apna v gostilni, mu je neki tujec, ki se je tudi tam zadrževal, odpeljal kolo. Značka kolesa je III. - 2. - 209. Morebiti je tat tisti gluhomec, ki so ga prišli na Glincah pri Ljubljani, kakor je poročalo «Jutro», ki je imel na kolesu značko iz dravske banovine. Omenjeni možki se morda samo dela mutca, kajti tu je znal govoriti. Kdor kaj izve o tem, naj obvesti orožniško postajo v Dobovi, za kar mu nagrada ne izostane.

Dva pletilna stroja je ukradel. Ključavničarski vajenec Srečko, ki je stanoval pred časom v Zgornji Šiški in enem izmed poslopij bivše ko-

koške farne in je zdaj brez posla, je v zapuščenem skladišču blizu tamkaj ukradel dva velika in dobro ohranjena pletilna stroja in ju prodal na Gorenjsko za skromno ceno 800 Din. V teh dneh se je oglasil v skladišču tudi lastnik strojev Mihael V. iz Most, ki je opazil, da strojev ni več na mestu. Lastnik je tatvino prijavil policiji, ki je naposled tatu izsledila.

Tatvine na deželi. V soboto ponoči sta stopila v gostilno g. Franca Koščaka v Lesah dva neznanca in zahtevala malo okrepčila in polič vina. Gospodar se je za nekaj trenutkov odstranil in jima kmalu prinesel zaželeno. Čez nekaj časa sta neznanca zapitek plačala in odšla. G. Koščak, ki je za njima dobro zaklenil vrata, pa je naslednje jutro na svoje veliko začudenje opazil, da so vrata gostilne kakor tudi trgovine odprta. Takoj mu je bilo jasno, da so bili ponoči v hiši tatovi, ki so pa na srečo odnesli le malo plena. Iz sobe so ukradli čevlje in nekaj perila, v trgovini so prebrskali vse predale, a dobili so samo za 50 Din drobiža. Blaga se niso dotaknili. Iskali so očitno le denar. Orožništvo je ugotovilo, da so bila vrata gostilne in trgovine odprta od znotraj. Jasno je, da je trenutek, ko se je gospodar odstranil po vino, izbral tretji pajdaš neznanec, ki se je tedaj brž skril v hišo ter ponoči odprl vrata. — V noči od nedelje na ponedeljek so se tatovi mudili tudi v Ivančni gorici. Za žrtev so si izbrali Lojza Noseta, uslužbenca pri gostilničarju in posestniku g. Karlingerju, kateremu so zmahnili ponoči novo obleko, čevlje, nekaj perila in listnico s 450 Din gotovine.

Dva vlomilca pod ključem. V pisarno delavnice neke znane ljubljanske tvrdke v središču mesta je bilo vlomljeno na prav pretkan način. Vlomilci so odnesli iz blagajne nad 10.000 Din srebrnega denarja. Tatvino, ki je bila izvršena ponoči, so opazili naslednje jutro in takoj obvestili policijsko upravo, ki je že dopoldne izsledila vlomilce. Aretiranih je bilo več osumljenцев, od katerih sta dva vlom izvršila. Sta to 20letni Milan iz Begunj in 23letni Anton Pogačar iz Viča, oba znana nepridiprava. Policija je kmalu izsledila tudi skrivališče, kjer sta vlomilca ukradeni denar zakopala. Ugotovili so tudi, da je eden izkušal svojega tovariša na deležu prikrajšati in je del denarja zakopal na drugem kraju. Policija je ves denar vrnila tvrdki, vlomilca pa izročila okrožnemu sodišču.

Tihotapljenje vina v Maribor. V maju je izsledil občinski organ v Gosposki ulici v Mariboru v neki kleti večjo zalogo vina. Vino je pripeljal neki kmet in ga s pomočjo drugih na drobno prodajal. Občinski organ je zadevo javil finančni kontroli, ki je polovnjake zapečatila, kmeta pa poklicala na zagovor. Nadalje je omenjeni organ izsledil v neki hiši Ob produ dve kleti, polni vtihotapljenega vina. Tudi to vino so pripeljali v mesto neki vinogradniki in ga prodajali na drobno po pet dinarjev liter. Finančno oblastvo je celo ugotovilo, da so med temi, ki tihotapijo vino v mesto, taki, ki vino kupujejo na deželi in ga skrivaj dovažajo v mesto. Finančna kontrola je vse sode v obeh kletih zapečatila. Tihotapci bodo obžutno kaznovani.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

OBČINSKE VOLITVE V KAMNIŠKI BISTRICI.

Kamnik, 25. junija.

V nedeljo so se vršile v novi veliki občini Kamniški Bistrici občinske volitve. Volilna agitacija je bila ves dan zelo živahna. Volilnih upravičencev je bilo 713, oddanih glasov pa 582. Lista JNS (nosilec g. Janez Pavlin) je dobila 311 glasov, nasprotna lista (nosilec g. Jože Košir) pa 271 glasov. Ko so bile volitve zaključene in je komisija začela šteti glasove, se je zbralo pred volilnim prostorom nekaj nahujskanih ljudi, ki so začeli groziti volilni komisiji, ki je morala naposled svoje delo prekiniti in ga je končala šele v ponedeljek dopoldne. Ljudje so bili tako nahujskani, da so grozili nacionalnim volilcem in

Manom volilne komisije s pokolom. Le treznosti nacionalnih ljudi je pripisati, da ni prišlo do najhujšega. Opozicijsko listo so podpirali seveda tudi vsi duhovniki in v cerkvi so ob zaključku volitev celo pritrkovali v proslavo zmage. Zato je bilo njihovo razočaranje tem hujše, ko so spoznali, da so ostali za 40 glasov v manjšini. Ponekod so nastopali nasprotniki JNS s takim strahovanjem, da so narodnim volilcem z grožnjami preprečili udeležbo volitev.

MORAVŠKE NOVICE.

Moravče, junija.

Moravška dolina je doživela spet znamenitost. V spomin na 40letnico svojega plodovitega obstanka je uprizorilo naše pevsko društvo «Divjega lovca» na vrtu pred zaloško graščino. Iger na prostem Moravčani dozdej še nismo videli. Pod ponosnimi grajskimi lipami je nastala kar cela naselbina. Zrasla je lična hišica z gostilniškim vrtom, ob njej pa kovačnica, preprosto vaško znamenje in križ ob prepadu. Ozadje je zapirala pestra prirodna kulisa: Moravče z mogočno farno cerkvijo in rodovitnim poljem. Lepšega prizorišča si prireditelji predstave niso mogli izbrati. Glede igralcev smo pa v zadregi, koga bi bolj pohvalili. Janez, Majda, Gašper in njegov skopuški oče so bili kakor izklesani iz življenja. Predvsem nam je ugajal šaljivi Tonček, ki je poskrbel, da gledalci nismo preveč jokali. Želimo, da bi naši igralci še večkrat nastopili na prostem.

Zadnje deževje, ki je trajalo pri nas skoro ves mesec, se je končalo z udarci strele na več krajih. Na polju nedaleč od Moravč je treščilo v hrast, blizu katerega so vedrili vaščani. Nastopno jutro je udarilo v Moravčah v ostrejšje Cerarjeve hiše in odlučilo nekaj ometa. Na drugem koncu vasi pa je skoro istočasno strela podrla dimnik in odletela po žlebu v zemljo. Sodijo, da je moravška okolica strela prav posebno izpostavljena. Tako je ognjena kača povzročila Moravčanom že več požarov. Pred leti pa je usmrtila gospodično Pavlo Koširjevo, graščakinjo iz Zaloga.

Na Selu pri Moravčah se je smrtno ponesrečila komaj 20letna gospodinja Ivana Peterkova. Pokojnica je bila pridna in pogumna žena. Rada je nabirala zdravilno cvetje, pri čemer je bilo treba plezati na visoka drevesa. Sosedje so jo svarili, naj se ne podaja v nevarnost. Odgovorila jim je, da hodi po drevju kakor po stopnicah. Usodnega dne je zlezla v visoko češnje, kjer se je odlomila suha veja, na katero je stopila. Nesrečnica je padla kakih dvanajst metrov globoko ter je kmalu nato izdihnila. Nesreča je tem hujša, ker je bila ubožica v sedmem mesecu nosečnosti ter je usodni padec z drevesa uničil dve življenji. S prizadeto rodbino sočustvuje vsa okolica.

PREKMURSKI GLASNIK

Sreska kmetijska razstava v Murški Soboti, združena z vrtnarsko, bo od 13. do 15. oktobra v Sokolskem domu. Pokazala bo sliko celotnega kmetijstva v murskosoboškem srezu. Delila se bo v nastopne oddelke: 1.) poljedelstvo in travništvo; 2.) sadjarstvo, vinogradništvo in čebelarstvo; 3.) šolsko vrtnarstvo in 4.) gozdarstvo. Pripravljali odbor je pridno na delu, da bo razstava nudila čim popolnejšo sliko.

Učni uspehi na murskosoboški realni gimnaziji. Pod predsedstvom vseučiliškega profesorja dr. Melika je napravilo 37 učencev in učenk nižji tečajni izpit. Izmed teh je bilo 16 oproščenih opravljanja izpita. Tudi splošni uspehi na zavodu so zelo zadovoljivi, saj je izmed 250 učencev izdelalo razrede 228, torej 91,2 odstotka, kar priča o lepi marljivosti in sposobnosti prekmurskega dijaštva. Potrebno bi bilo samo, da se naša gimnazija pretvori v popolno.

Najstarejša Prekmurka je umrla. V Nedeljici pri Turnišču je 23. t. m. umrla Urša Šemenova y starosti nad 100 let. Stela je 103 leta. Trdijo

celo, da jih je imela že 106. Imela je sedem otrok. Najstarejši je star 82 let. Dva sinova sta umrla na bojišču med svetovno vojno. Pokojnica je bila že okrog 60 let vdova. Bolna ni bila nikoli. Videla je dobro brez naočnikov, a slišala je bolj slabo. Imela je že dosti prapravnukov. Pokojnica je bila najstarejša ženska v Prekmurju. Tudi v ostali Sloveniji bo težko kje toliko stara oseba, zakaj 104 leta stara Jera Jelenova, ki je tudi bila 60 let vdova, je umrla ob veliki noči v Slovenski Bistrici.

Za posledicami kačjega pika je umrla. V Dolgi vasi je kača pičila Elizabeto Zomanovo, ki je grabila seno na travniku. Ženska se je takoj napotila proti domu, a je med potjo onemogla, da so jo morali nesti domov, kjer je umrla, še preden je prišel poklicani zdravnik. Skoro neverjetno je, da bi strup učinkoval tako hitro. Možno pa je, da se je ranjenka tako prestrašila, da jo je zadela kap.

ZDRAVSTVO

Materno mleko proti krvavljenju

Kljub vsemu napredku na zdravstvenem področju je nevarnost krvavitve še vedno velika. Boje se je seveda v prvi vrsti ranocelniki. Seveda ni pri vsaki operaciji nevarnost krvavitve enako velika, ker je navadno lahko ustaviti krvavitev. Nevarna za krvavljenje pa je na primer notranjost nosa. Krvavitev v nosu nastane zelo pogosto nepričakovano in jo povzročijo čisto nedolžne operacije v nosu. Na drugi strani so spet bolniki, ki so sploh nagnjeni h krvavljenju in katerim je sploh težavno ustaviti krvavitev. Krvaveči začnejo že pri najmanjši operaciji, tako na primer, če jim izdereš zob, in tudi tako hudo, da nastopi pogosto smrtna nevarnost.

Nagnjenje k hudemu krvavljenju ni lahko spoznati na zunaj; potrebne so za to preiskave. Zaradi tega je za vsakega zdravnika najbolje, ako razpolaga z uspešnim sredstvom proti krvavljenju. Čudno, materino mleko je po raziskovanjih dr. Soleta eno najboljših sredstev proti tej nevarnosti. Če kaneš kapljico krvi na steklo in potem dodaš krvi kapljico materinega mleka, se prične kri po preteku 30 sekund strjevati in se v času naslednjih 30 sekund čisto strdi. Če kapljici krvi dodaš raztopnino kuhinjske soli, poteče 5 minut, preden se začne kri strjevati in šele po treh nadaljnjih minutah se v resnici tudi strdi.

Vaški čarovnik

(Pripovedka iz Črnega grabna.)

Razdrtnik je znal panati ogenj, zagovoriti gada in opravljati druge čarovnije. Poznali so ga daleč naokoli.

Med župnikom in čarovnikom je obstajala hudo nasprotstvo. Župnik je ob vsaki priložnosti odvrčal ljudi od čarovnika. Prigodilo pa se je, da je župniku izginila iz hleva najboljša krava. Ukradli so mu jo neznani tatovi. Župljani so jo iskali povsod, a za živaljo ni bilo ne duha ne sluha.

Tedaj so se spomnili čarovnika. Gospod župnik ga je povabil na kosilo in napeljal pogovor na tatove. Prosil ga je, naj mu jih pomaga izslediti.

«Kako?» se je začudil ter mu oponosil: «Saj pravite ljudem, da jih imam za norca...»

«E, pozabi, kar je bilo. Ako mi pomagaš, te bom priporočal...»

«Obljubite mi!»

Župnik mu je segel v roko.

Razdrtnik je pogledal skozi odprto okno. Poklical je svojega črnega psa, ki je ostal spodaj na dvorišču. «Zdaj pa hitro na konja», je rekel župniku. «Moj pes vam bo pokazal sled za tatovi...»

Župnik je odjezdil proti gozdu, kjer je našel kravo, privezano k drevesu. Tat je zavohal nevarnost ter se pravočasno umaknil.

Razdrtnik je učakal zelo visoko starost. Naposled pa je tudi njemu napočila poslednja ura. Pes, ki mu je bil zvest v življenju, ga je čuval ob bolniški postelji. Niti od mrtvaškega odra se ni hotel ločiti. Šel je celo za pogrebom do pokopališča. Tam pa je nenadno izginil.

Pogrebci so trdili, da so pokopali prazne krsto.

Soteščan.

Noge je pozabil doma

V vasi Hlapovju so ustanovili Konsumno društvo. Poslovodja je domačin, razborit kmečki fant, ki izvrstno opravlja vse posle. Podjetje lepo uspeva, ljudje so zadovoljni, trgovinski potniki pa kmalu zavohajo naglo se razvijajočo trgovino in neprestano oblegajo prijaznega poslovodjo s ponudbami. Slednjič začno preštevilni obiski trgovinskih potnikov sicer uslužnemu fantu le presedati in siromak dolgo premišljati, kako bi se jih vsaj naglo otresel. Ker število odjemalcev stalno narašča, si najame vajenca in ga nauči marsikake spretnosti, le trgovinskih potnikov se niti z združenimi močmi ne moreta iznebiti.

Ko nekoč tako ugibljeta, kaj bi naj ukrenila v obrambo, zagleda poslovodja, da gre proti trgovini posebno vsiljiv trgovinski potnik. Naglo smukne pod pult in ukaže vajencu:

«Reci mu, da me ni doma, ker sem moral v nujni poslovni zadevi v Ljubljano.»

Vajenec stoji kakor sveča za pultom.

«Dober dan, gospoda,» pride potnik, «imam najboljšo gumbe, prvovrstno pozamentirjo, trese, trakove, same nove, neprekosljive patente. Ogromen zaslužek se vam obeta, ako...»

«Gospoda poslovodje ni doma,» prekine vajenec potnikov govorniški val. «V nujni poslovni zadevi je moral v Ljubljano.»

«Tako?» se zavzame potnik, ki je takoj v prvem naskoku razumel položaj. Kakor slučajno stopi k vajencu in zadene z nogo ob nekaj trdega. Vajenec zardi, trgovinski potnik pa mirno:

«Reci gospodu poslovodji, naj drugič vzame tudi noge s seboj.»

«Hvala za dober svet!» se dvigne poslovodja in najboljši gumbi, prvovrstna pozamentirja... z ljubeznjivim nasmeškom slavijo zmago. Medtem ko poslovodja podpisuje naročilnico, si trgovinski potnik nažge cigareto in se potem prav prijazno poslovi, češ: «Drugič pa se bolje skrijte!»

Janez Čmerika.

Ne bo bolelo.

Gospodinja novi postrežnici: «Prav posebno pazite, da vam te kitajske čašice ne padejo na noge.»

Postrežnica: «Dà, dà... Pa če se zgodi, saj so tako lahke...»

NAŠI NA TUJEM

NOVICE IZ AMERIKE.

Cleveland, junija.

V Clevelandu je umrla v bolnišnici Marija Trohova, rojena Tomčeva, doma iz Prezida na Hrvatskem.

Jožefa Malija je v Clevelandu do smrti povozil avtomobil. Pokojnik je štel 53 let, doma je bil iz Škofje Loke, odkoder je prišel pred 30 leti v Ameriko, kjer zapušča ženo in devet hčera.

V Clevelandu sta se nedavno poročila Elizabeta Trčkova in Franc Šinkovec. Mlada žena je pa kmalu po poroki umrla za pljučnico. Poleg moža zapušča starše in pet sestra. Stela je šele 22 let.

V Warwoodu je umrl Mike Gračan za poškodbami, ki jih je dobil dne 23. maja pri avtomobilski nesreči.

V Clevelandu sta se sprla prve dni junija Slovenec Ivan Ster in Nemec Karel Bayer. Nemec je zabodel našega rojaka z nožem, da je obležal mrtev. Pokojnik je bil doma iz Dolnjih Dupelj pri Kamniku.

V Tooweru sta se poročila Ivan Tekavec in Neža Skalova.

V Forest Cityju je pri delu ubilo Franca Tomažina iz Hotedršice pri Logatecu. Ubil ga je električni tok. V Ameriki zapušča ženo, pet otrok in dve sestrji, v starem kraju pa starše in dva brata.

V Wenatcheeju je umrl Gregor Jesih iz vasi Hrasta v Beli Krajini. V starem kraju zapušča sestro, v Ameriki pa nekaj sorodnikov.

V Peorii je višje sodišče odredilo, da mora bivši sodnik okraja Tasewell Skinner plačati 5000 dolarjev odškodnine Neži Frankovi, sestri pokojnega Martina Viranta, ki so ga v zaporu sodnikovi pomagači mučili in ubili, potem pa mrtvega še obesili.

V Kenoshi je umrl Ivan Modrijan, star 50 let. Zapušča štiri hčere, pet sinov in sestro, v starem kraju pa brata in sestro.

WESTFALSKO PISMO.

G l a d b e c k, junija.

Na pisca teh vrst se obrača pismeno mnogo rojakov, ki bi radi razne nasvete. Ker je tu »Domovina« zelo razširjena in priljubljena, prosim za objavo naslednjega:

Za rojake, ki so pred vojno delali v rudnikih Nemčije in bi si radi pridobili pokojnino, veljajo po členu 23. nemško-jugoslovenske pogodbe za socialno zavarovanje iz leta 1929. naslednji predpisi: Izgubljene pravice pri Knappschaftu se lahko spet pridobijo, če je zavarovanec najmanj 36 mesecev plačeval zneske bratovski skladnici in je bil zaposlen v rudnikih. Zakonito je, da je zavarovanec najmanj 36 mesecev po predpisih nemško-jugoslovenske pogodbe, to je od 1. oktobra 1929. naprej zavarovan. Za tiste rojake, ki so pred vojno odšli iz Nemčije in niso plačevali priznanih v nemško Knappschaft in se ne morejo izkazati, da so bili od 1. oktobra 1929. naprej zaposleni v rudnikih in člani bratovskih skladnic, ne velja zgoraj omenjeni zakon in izgubijo svojo pravico v Knappschaftu. Rojaki, ki so morali v vojno in so po vojni dobili delo v rudnikih Jugoslavije, se morajo izkazati, da so bili v vojni (izkaz vojnega okrožja, kamor spadajo). Če so bili reducirani, morajo imeti izkaz bratovskih skladnic, da so jim plačevali priznanih, če so pa bili upokojeni, obvestilo za pokojnino. Vse to pa mora biti prevedeno v nemščino in potrjeno. Ker ima pisec teh vrst (F. Mlakar, Gladbeck in Westfalen, Horsterstrasse 73) uradno dovoljenje za prevajanje jugoslovenskih listin na nemško besedo, se lahko obračate nanj. Stroški niso večji kakor za prepis in za sodniški kolek. Za odgovor je treba priložiti znamko, in sicer morajo priložiti rojaki v Jugoslaviji tako zvaní Auslandschein, ki se dobiva pri jugoslovenskih poštah.

Za ženitev rojakov v Nemčiji so potrebne naslednje listine: domovnica, krstni list, samsko potrdilo in ženitovanjsko izpričevalo. Če je nevesta Nemka, mora imeti tudi nemško domovnico. Izpričevalo za ženitev se mora prevesti v nemščino. Oba morata imeti tudi zdravniški izpričeval. Če imata nezakonskega otroka, se mora otrok tudi zdravniško preiskati. Stroški za prevajanje so majhni.

Za izdajanje potnih listov v Poruhrju je pristojen jugoslovenski konzulat v Düsseldorfu, Kappelstrasse 9. Potni listi se izdajajo po naredbi zunanjega ministristva vsem državljanom kraljevine Jugoslavije.

75letnico je praznoval te dni g. Ivan Zargaj, ki živi že 44 let v Nemčiji. Celih 40 let je delal v nemških rudnikih, a zdaj je upokojen. Doma je iz Vahovč pri Cerkljah. O lepih gorenjskih krajih nam prav rad govori. G. Zargaj je zvest član Jugoslovenskega delavskega društva. Še mnogo zdravih in srečnih let!

Banka Baruch

15, Rue Lafayette, PARIS

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu. Vršni vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija: št. 1458-66; Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nazkaznice.

56

PROGRAM RADIA LJUBLJANE

od 1. do 8. julija.

Nedelja, 1. julija: 8.15: poročila; 8.30: gimnastika (Pustišek Ivko); 9.00: plošče; 9.15: prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve; 9.45: Iz življenja bakterij (dr. Bonač); 10.15: Mednarodni zadrudni dan (dr. Fran Veber); 11.00: operne arije s spremljevanjem radijskega orkestra (Marčec); 12.00: čas, razni odlomki iz raznih operet (plošče); 16.00: kmetijska posvetovalnica (inž. Sadar); 16.30: koncert Šterbenčevega moškega okteta, vmes radijski orkester; 20.00: Emil Kralj: Don Pietro Caruso; 20.45: koncert pevškega zbora pravoslavne kapele v Ljubljani; 21.20: radijski orkester; 22.00: čas, poročila in lahka glasba.

Ponedeljek, 2. julija: 12.15: reproducirani koncert havajskih kitar; 12.45: poročila; 13.00: čas, pariška godba republikanske garde (plošče); 18.00: Pisma (Puher Leopold); 18.30: Pasemsko vprašanje malih živali (Krištof Franc); 19.00: moderna španska reproducirana glasba; 19.30: zdravniška ura (dr. Bogomir Magajna); 20.00: operetni večer Ivce Cankarjeve, vmes radijski orkester; 21.15: Fantje na vasi; 22.00: čas, poročila; 22.15: valčkova ura (plošče).

Torek, 3. julija: 12.15: Zsviraj nam, cigani! (reproducirani koncert ciganskih kapel); 12.45: poročila; 13.00: čas, plesi (koncertne priredbe v reproducirani glasbi); 18.00: otroški kotiček (Gornikove lutke); 18.30: Rahlo pesmi mi zvenijo (reproducirane podoknice); 19.00: Sokolstvo; 19.30: Postanek, razvoj in propad janičarjev (Dostal); 20.00: violinski koncert Tarasa Poljanca; 20.45: mandolinistični kvartet; 21.15: radijski orkester; 22.10: čas, poročila; 22.30: angleške plošče.

Sreda, 4. julija: 12.15: operni zbori v reproducirani glasbi; 12.45: poročila; 13.00: čas, orkester Paula Godwyna (plošče); 18.00: radijski kvintet; 18.30: O verstvih (Fran Tersegav); 19.00: radijski orkester; 19.30: literarna ura (revijalni pregled; Anton Podbevšek); 20.00: klavirski koncert Rusyjeve s spremljevanjem radijskega orkestra; 20.45: vokalni koncert Julija Betteta s spremljevanjem radijskega orkestra; 21.30: radijski orkester; 22.00: čas, poročila; 22.15: vokalni jazzansambli (plošče).

Četrtek, 5. julija: 12.15: Slovenec, Srb, Hrvat, za vedno brat in brat (reproducirani koncert vojaških godb); 12.45: poročila; 13.00: čas, pesmi iz naših krajev (reproducirani vokalni koncert); 18.00: Kresovanje v gorenjskih planinah (Josip Vandot); 18.30: radijski orkester; 19.00: plošče po željah; 19.30: radijski orkester; 20.00: prenos iz Beograda; 22.00: čas, poročila in lahka glasba.

Petek, 6. julija: 12.15: Florent Schmid: La Tragedie de Salome; 12.45: poročila; 13.00: čas, šramelkvartet v reproducirani glasbi; 18.00: radijski orkester; 18.30: Izleti za nedeljo (društvo »Krka«); 19.00: radijski orkester; 19.30: O potrebi skavtizma (Pavel Kunaver); 20.00: prenos iz Zagreba; 22.00: čas, poročila in lahka glasba.

Sobota, 7. julija: 12.15: reproducirani koncert glasbenih slik; 12.45: poročila; 13.00: čas, harmonika pri nas in drugod (plošče); 18.00: slovenske narodne v reproducirani glasbi; 18.30: razgovor z napovedovalcem; 19.00: primorska ura: tržaške narodne; 19.30: zunanji politični pregled (doktor Jug); 20.00: vokalni koncert Angele Meglove, vmes citre solo (Mezgotits); 21.00: radijski orkester; 22.00: čas, poročila, lahka glasba (plošče).

ŽENSKI VESTNIK

Za kuhinjo

Rumove rezine. Mešaj, da narase, deset dek sirovega masla, enajst dek sladkorja, tri rumenjake in eno jajce, nato primešaj dve žlici ruma, šest dek zmletih mandeljinov, orehov ali lešnikov in enajst dek moke. Pekačo dobro namaži, posuj z moko, zlij testo noter, ga razravnaj in specl. Pečeno in še toplo prereži na dvoje, polovico namaži s poljubno mezzjo, položi drugo polovico na vrh, nato pa zreži v poljubno velike rezine, katere potem obliž z limonovim ledom.

Pomarančni riž. Duši riž kakor po navadi, toda brez čebule. Ko je riž do tri četrtine dušen, primešaj sok treh pomaranč, katerega si zmešala s sladkorjem, nato prilij še četrt litra mleka in duši do mehkega. Dušeni riž naloži na skledo in obloži s pomarančnimi krhlji.

Češka narodna jed. Umesi navadno krompirjevo testo kakor za valjance. Testo potem razvaljaj za droben prst debelo, ga razreži na majhne kocke in jih speci v nepomazani pekači. Pečene stresi v krop in naj samo enkrat prevro, nato jih hitro odcedi in stresi na vročo mast, premešaj in stresi v skledo, posuj z zmletim makom in sladkorjem, potem daj hitro na mizo.

Črešnjava žolca. Kuhaj približno pol ure pet in trideset dek sladkorja v četrti litra vode, potem prideni štiri žlice malinovega soka, tri žlice ruma in tri deke v mlačnem čaju raztopljenе želatine. Ko se sladkor kuha, pripravi črešnje. Črešnjam odstrani koščice, jih v malo vode (nekaj žlic) s sladkorjem skuhaj (vse skupaj naj bo precej gosto) ter jih odstavi, da se shlade. Ko je sladkor kuhan in se je že malo shladil, ga polovico zlij v skledo (skledo poprej namaži z oljem), nato zlij na ta sladkor kuhane črešnje in po črešnjah polij še drugo polovico sladkorja. Zdaj postavi skledo v mrzlo vodo ali pa na led. Ko se je vse skupaj strdilo, zvrni na plitev krožnik in na vrh naloži osminko litra stolčene smetane, ki jo posladkaj s stolčnim vanilijevim sladkorjem. Če hočeš, lahko med smetano zmešaš tudi nekaj jagod, kar izboljša okus smetane.

Praktični nasveti

Piščancem dajaj med mehko pičo (krompir z otrobi, koruzne žgance in podobno) vedno nekoliko drobno stolčenih jajčnih lupin, kar pospeši razvoj in utrdi kosti.

Da se nam sirovo maslo ne pokvari, ga zavijmo v mokro krpo. Krpo namočimo v vodi, kateri smo dodali nekoliko soli. Lahko pa krpo zmočimo v vodi in potem med zloženo krpo natresemo soli, zavijemo v to krpo sirovo maslo in ga shranimo v hladni kleti ali shrambi. Sploh pa je treba imeti sirovo maslo poleti vedno zavito ali pokrito, ker dnevna luč in zrak povzročata hitrejšo razkrajanje glivic, ki so v njem in od katerih postane sirovo maslo žaltavo.

Pege na obrazu, ki so nastale zaradi solnca, preženeš, ako se vsak dan umivaš s prekuhanjo deževnico, kateri si dodala nekaj kapljic bencejeve tinkture.

ZANIMIVOSTI

ODKRITJE SMRTNIH ŽARKOV.

Zadnja leta so se že večkrat pojavile vesti o odkritju čudežnih žarkov, ki nevidno širijo smrt tudi na daljavo. Zadnja taka vest govori o odkritju italijanskega elektrotehnikarja in fizika inženirja Antonia Longoria, ki živi in deluje že dolgo let v Clevelandu (Zedinjene države). To so žarki, ki baje ubijajo živali in ljudi na tako velike razdalje, da jim niti morje ne more biti ovira.

Iz Amerike pa prihaja zdaj vest, da je vlada strogo prepovedala poizkuse z žarki strašnega Longorijevega stroja smrti. Vlada pravi, da je v korist države, če ostanejo smrtni žarki skriti in

priljubljeni, če bi rabila Amerika tako orožje za svojo obrambo.

Ta izum so razkazovali na nedavnem shodu ameriških izumiteljev. Longorijevi smrtni žarki delujejo na poljubno razdaljo tako, da hitro razkroje kri, kar ima za posledico takojšnjo smrt ljudi in živali s toplo krvjo. Predsednik shoda Burns je izjavil, da še nikdar ni videl tako učinkovega, obenem pa znanstveno tako zanesljivega orožja. Inženir Antonio Longoria je prišel do svojega odkritja po naključju. Nekatere njegove podrobnosti skrbno prikriva in niti oblastva ne obvestiti o njih. Pripravljen je pojasniti svoje odkritje samo v primeru velike nevarnosti, če bi bila Amerika napadena.

Longorijev stroj je podoben navadnemu filmskemu aparatu. Zarke, ki povzročajo takojšnjo smrt, meče stroj vodoravno in uničuje z njimi vse, kar doseže in kar ima v sebi toplo kri. Poizkusi so se baje sijajno obnesli tudi na razdaljo več kilometrov. Izumitelj trdi, da bo kmalu svoj aparat tako izpopolnil, da razdalja sploh ne bo več odločala. Če pride pes, mačka ali katerakoli za poizkus vzeta žival ali pa po naključju mimo leteči golob v stik s smrtnimi žarki, je takoj mrtev. Golob v zraku samo zatrepeče in pade mrtev na tla. Učenjaki so pregledali s smrtnimi žarki ubite živali in ugotovili, da jim je kri zvođenela.

Baje je znano bistvo tega presenetljivega odkritja tudi v Angliji, kjer so nekateri strokovnjaki smrtne zarke že preizkusili. Nedavno so angleška oblastva strogo prepovedala pisati o nekem mlademu fiziku, ki ga je med poizkusi doletela nenadna smrt, ker se mu je v trenutku razkrojila kri. Ker je pa javnost kljub temu izvedela za nenadno fizikovo smrt, je vlada prepovedala vse nadaljnje poizkuse in tudi vsako vest o tem. Razlogi prepovedi so isti kakor v Ameriki.

Longoria je moral svoj stroj odstraniti iz razstavnih prostorov in prenehati poizkuse. Amerika ima zaenkrat itak dovolj opraviti z drugimi žarki smrti, namreč s strahovito pripekajočim solncem, ki je že tako izsušilo zemljo, da je zadela Ameriko ena najstrašnejših suš, kar jih pomni njena zgodovina.

O LJUDEH, KI SO IMELI POSEBEN DAR JEZIKOV.

Učenjaki navajajo, da je na svetu okoli 350 jezikov. Vsi ti jeziki kažejo neko sorodnost, ki priča o skupnosti človeškega rodu. Tudi dejstvo, da se rodijo ljudje, ki se z nenavadno lahkoto naučijo izredno mnogo jezikov, priča, da imajo vsi jeziki nekaj skupnega. Splošno se ljudje ne brigajo posebno, da bi se naučili tujih jezikov korenito.

Še danes je znano ime italijanskega jezikoslovca Josipa Mezzofantija, ki je živel od leta 1774. do leta 1849. Zanesljiva poročila pravijo, da je obvladal 50 jezikov. Še drugih 12 jezikov je znal brati. V 18. in 19. stoletju so prihajali v njegovo rojstno mesto Bologno številni vojaki iz oddaljenih krajev. Mladi duhovnik Mezzofanti jih je rad spovedoval v njihovem materinskem jeziku. Mezzofanti je dolgo poučeval na vseučilišču v Bologni. Ko je bil leta 1795. posvečen v duhovnika, je obvladal že 10 jezikov, med temi tudi koptiškega, ki je silno težak. Posebno se je rad zabaval z različnimi narečji stare in nove grščine. Veliki ruski vojskovodja Suvorov in cesar Nikolaj I. sta se čudila njegovemu izrednemu znanju ruskega in poljskega jezika. K njemu so prihajali tudi ugledni Angleži, med njimi lord Byron, ki se ni mogel prečuditi, kako krasno je Mezzofanti govoril angleško. Mezzofanti je postal knjižničar vatikanske knjižnice. Leta 1838. je postal kardinal.

Nemška plemiška rodovina Gabelentz je tudi dala dva izredna moža, ki sta obvladala veliko število jezikov. Hans pl. Gabelentz, ki je znal okoli 80 jezikov in narečij, je prvi znanstveno obdelal jezike Mordvinov, Černisov in Čurasev.

Njegov sin Georg, ki je živel od leta 1848. do 1893., je sledil očetu po poti učenja jezikov.

Postal je profesor na vseučilišču v Berlinu, in sicer za kitajščino. Spisal je več kitajskih slovnice.

Nemec Reinhold Rost (od leta 1822. do leta 1896.) je dolgo let poučeval na neki misijonski šoli osem vzhodnih jezikov. Poleg tega je poučeval holandsščino in portugalsščino. Pozneje je postal knjižničar slavne knjižnice Angleškega muzeja. Med drugimi jeziki je znal kitajškega, koreanskega, tibetanskega, siamskega, malajsko-polineškega, nadalje sanskrit, tarulščino, hebrejščino, arabščino in turščino. Razen teh je obvladal več jezikov, ki jih govorijo v vzhodni Indiji.

Dr. Georg Sauerwein (od leta 1831. do leta 1904.) je bil doma iz Hannoverja. Ta mož je pesnil v 22 jezikih. Neprestano je hrepenel po svobodi, zato ni našel nikjer miru. Bil je nekaj časa na vseučiliški knjižnici v Göttingenu. Sveto pismo nove zaveze je prevedel v bolgarščino, ruščino, armenščino in endogansščino. Nato so ga poslali v Alžir, kjer je prevedel sveto pismo v kabilščino. Živel je tudi v Londonu in se tam naučil kitajščine in hindostanščine. Prišel je na Finsko, v Estonijo in Rusijo. Nato je živel v Abesiniji, kjer se je naučil etiopščine. To mu še ni bilo zadosti. Obiskal je Vende, Litavce in Norvežane ter študiral njihove jezike in navade.

Leta 1930. je umrl Emel Krebs, vseučiliški profesor v Berlinu. Jezika Baskov se je naučil v treh mesecih. 24 let je delal v Pekingu, kjer je bil tolmač kitajškega jezika. Imel je nenavaden spomin in izvrstno uho, kateremu ni ušel noben zvok. Znal je 68 jezikov, bavil pa se je s 110 jeziki.

× **Kitajski morski roparji.** V Cenfu je te dni priplul kitajski parnik «Suntien», ki so ga bili napadli morski roparji. Kapitan je pripovedoval, da so se roparji vkrcali na njegovo ladjo v mestu Taku kot navadni potniki. Usodnega dne zvečer so se polastili ladje, dan nato so jo pa zapustili na čolnih ter odpeljali s seboj tudi plen in ujetnike. Odpeljali so 27 ujetnikov. Angleška torpedovka «Veteran» je takoj odplula na kraj napada, kamor je prispela tudi torpedovka «Witch» z zdravnikom, da je nudil pomoč nekemu amerišskemu potniku, ki je bil hudo ranjen med bitko. Prepeljali so ga v ameriško bolnišnico v Taku. Na vest, da je med ujetniki tudi neki Japonec, je takoj odplula z Daljnega vzhoda v Šantun japonska križarka. Med ujetniki kitajskih morskih roparjev je tudi bivši kitajski notranji minister. Napad na kitajski parnik «Suntien» ima tudi važne državniške posledice. Za angleškim je nastopil odločno tudi japonski poslanik pri kitajski vladi z zahtevo, naj kitajska oblastva napravijo konec paševanju roparjev v kitajskih vodah. Japonci so poslali za kitajskimi roparji križarko, ki so se ji pridružile tudi angleške, japonske in ameriške vojne ladje. Poleg tega zasleduje roparje tudi več letal.

× **Žena z dvojnimi srcem.** Mnogo je na svetu sovražnikov zakonskega stanu, ki pa vendar potrpežljivo prenašajo zakonski jarem. V Ameriki je dvignila mnogo prahu zadeva igralkinje in pisateljice Teshmanove, o kateri se je izvedelo šele po smrti, da je bila omožena in da je imela dva otroka. Igralka je bila znana kot velika sovražnica moških, tako da so krožili o nji na ta račun razni dovtipi in celo popevke. Pa ne samo to. Teshmanova je rada pisala proti zakonskemu jarmu strupene članke, v katerih je napadala nemisel, zastarelost in okostenelost zakonskega stanu. Dolžila je pa v prvi vrsti moške, ki se kot zakonski možje počutijo dobro samo, če jim žene priznajo vlogo gospodarjev. V Ameriki, kjer so pa ženske visoko izobražene, je zakonskega stanu konec. Teshmanova je zaslužila mnogo denarja kot gledališka igralka pa tudi kot pisateljica. Vse svoje premoženje je zapustila možu in svojima otrokoma, o katerih pravi v oporoki, da ni bilo njeno življenje brez vsebine. Vse kaže, da je bila Teshmanova vzorna zakonska žena, da je imela rada svojega moža, kot pisateljica je pa strupeno napadala zakonski stan in moške. Potem pa naj človek pisateljem še verjame. Tako se tudi rado pripeti, da pisatelj rojni na kapital

in zasebno lastnino, sam pa nosi denar v hranilnici in si, ko ga ima dovolj, zgradi vilo, na vrata pa pritrdi napis «Pozor, hud pes!», da ga ne hodijo siromaki nadlegovat.

× **Pajek, ki lovi ribe.** V Severni Ameriki žive pajki, ki love majhne ribe. Ti pajki so dolgi komaj nekaj centimetrov in preže na listih vodnih rastlin na svoje žrtve. Če se jim približa riba, se potope v vodo na ta način, da se z zadnjimi nogami drže lista rastlin, na katerega potegnejo svoj plen in ga požre. Slične pajke so opazili tudi v Afriki in Avstraliji.

× **Deseti Jupitrov spremljevalec.** Dr. Jeffers z Lickovega zvezdnega opazovališča v Mont Hamiltonu v Kaliforniji je odkril pri fotografiranju osmega Jupitrovega spremljevalca, novo nebesno telo, ki kroži po enaki poti, kakor ta zvezda. Jeffers meni, da je to nebesno telo deseti, doslej neznani Jupitrov spremljevalec. Novi spremljevalec meri v premeru samo nekaj kilometrov in je torej mnogo manjši od osmega spremljevalca, ki mu je premer 35 km. Prve štiri Jupitrove spremljevalce je odkril že Galilei v februarju l. 1610. Svetijo se tako močno, da jih lahko najdemo na nebu tudi z manjšimi daljnogledi. Njihov premer koleba od 3000 do 4000 km. Petega spremljevalca je odkril leta 1892. Barnard. Ta je najbližji Jupitru; za pot okrog njega rabi samo 12 ur in njegov premer znaša 160 km. Sedanji ravnatelj argentinske narodne zvezdarne dr. Perrine je odkril šestega in sedmega Jupitrovega spremljevalca, in sicer leta 1904. in leta 1905. Osmega Jupitrovega spremljevalca je odkril leta 1908. dr. Melotte na zvezdarni v Greenwichu, devetega pa dr. Nicholson na Lickovi zvezdarni leta 1914.

× **Obdavčenje ločenih mož.** V Kaliforniji se strogo drže pravila, da ni dobro, če človek z dohodki živi kar sam. Svetopisemskemu reku, da človeku ni dobro samemu biti, so se pridružili torej še dohodki. Kalifornijska oblastva so izdala zakon, ki uvaja zelo visoke davke ne samo za samce, temveč tudi za ločence, čeprav morajo plačevati ženam preživnino. Naložili so jim tako huda davčna bremena, da se kar upogibljujejo pod njimi. V Hollywoodu čutijo te davke posebno filmski igralci, ki so že večkrat ločeni. Pripeti se, da živi mož sam in plačuje za svojo osamljenost preživnino petim ženam. Na take se zakon prav nič ne ozira, odmeri jim davke enako kakor samcem, ki še niso okusili zakonskega stanu in nikomur ničesar ne plačujejo. Nasprotno, nekateri davčni uradniki pravijo ločenim igralcem: «Vi morate plačevati večje davke, ker vam je življenje že večkrat nudilo možnost zateči se v varno pristanišče zakonskega stanu, pa ste vedno pobegnili iz njega. Pri starih samcih je verjetno; da jih nobena noč. Vi ste pa dokazali, da niste sposobni za zakonsko življenje.» Ločeni možje pa zahtevajo, da bi bili obdavčeni samo do tretje ločitve, a po četrti naj bi bili oproščeni davkov. Svoje stališče utemeljujejo s tem, da so storili za domovino, kar je bilo v njihovih močeh, in da se jim ne more očitati udobnost kakor starim samcem. Biti štirikrat poročen in štirikrat ločen je nesreča, toda kdor nikoli ni plaval po morju, je strahopetnež. Guverner Kalifornije se pa bolj ogreva za visoke davke in tako bo ostalo vse pri starem: ločeni možje bodo morali še naprej nositi huda davčna bremena.

× **Bivši minister tat.** Iz muzejske palače v Pekingu so se izgubile kitajske kronske dragocenosti in zbirka prastarih pahljač, vredna več milijonov. To je ena največjih tatinskih zased v kitajski zgodovini tako glede tatvine same kakor glede moža, ki ga spravljajo v zvezo z njo. Pogrešajo 20 zabojev s kronskimi dragocenostmi in dva zaboja pahljač iz dobe dinastije Tang in Sang. Veliko razburjenje je tudi nastalo, ko so tatvino odkrili in dognali, kdo je tat. Dragocenosti je namreč ukradel bivši minister za kmetijstvo in rudnike Jih Pei-hi, kajti pogrešajo jih od takrat, ko je bil ta mož ravnatelj muzeja. Dragocenosti in pahljače je dobro vnovčil pri trgovcih v Tiensinu in Pekingu. Vrhovno kitajsko sodišče

in nankinško sodišče imata zdaj polne roke dela s preiskavo, ki jo vodijo zlasti v Sanghaju, kjer je spravljenih 19.000 zabojev dragocenih spominov, ki so jih lani na hitro roko prepeljali tja, ko so Japanci ogražali Peking. Vsebinsko zabojev pregleduje 20 strokovnjakov, ki bodo delali najmanj poldrugo leto in šele potem bo točno ugotovljena višina škode. Tatvino so odkrili med sodno razpravo, ko je ministra tožila žena enega izmed voditeljev narodne stranke in je med obravnavo trdila, da je Jih prodajal dragocenosti in dragocene pahljače po smešno nizkih cenah. Obravnava se je zelo zavlekla, Jih je pa naenkrat izginil. Ukradene dragocenosti cenijo na 30 milijonov kitajskih dolarjev. O Jihu ni duha ne sluha.

× **Telo se mora solncu zelo počasi privaditi.** Solnčna svetloba ima močan vpliv na telo. Če ji dalje časa izpostavimo našo kožo, pride do vnetja. Zato je za solnčno kopel treba utrjevanja. Telo se je mora prav počasi privaditi, in to storimo najbolje tako, da si damo obsevati od solnčnih žarkov najprej en del telesa, potem počasi tudi druge. Prve dni začnemo z nogami do kolen, drugi dan nadaljujemo z nogami čez kolena, tretji dan s spodnjim telesom, četrti s prsi, peti s hrbtom, šesti z rokami, odtlej pa z vsem telesom. Tudi trajanje solnčne kopeli naj se postopno razvija, sprva po nekoliko minut, potem počasi več, dokler ne vzdržimo že celo uro na solncu ali še več. Solnčenje vpliva slabo, če se pojavijo slabosti, glavobol, utrujenost, pospešeno utripanje srca in ožganost. Ta se javlja v milejši obliki z rdečo kožo, v hujši pa z mehurji kakor pri pravih opeklinah. V večini primerov se prične koža luščiti, pri tem pa je ne smemo sami odstranjevati z roko, ker se je še vedno zaščitni plašč za novo kožo, ki se tvori pod njo in ki je zelo občutljiva. V najhujših primerih dobimo zaradi solnčnih žarkov rane, ki se celijo silno počasi. Vseh teh neprijetnih posledic solnčenja se obvarujemo vsaj delno, če si kožo prej namažemo z oljem ali mastno kremo. Če smo si pa kožo navzlic vsej previdnosti ožgali, je prav dobro, da si jo odrgnemo z mastnim mlekom ali kislo smetano. To nam opekline hladi in pospešuje ozdravljenje. Mrzle vode pa se varujmo, ker samo stopnjuje neprijetno srbenje. Če se med solnčenjem pojavi slabost, zlasti če se pospeši utrip in pride do omedlevic, tedaj je najbolje, da se pokliče zdravnik. Medtem naj bolnik leži čisto mirno v hladnem in zatemnelem prostoru. Hladilne pijače lahko pije, a ne alkohola, kave in čaja.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Na pošti.

A: «Tu ste pozabili piko.»
B: «Dà, res. Prosim, napravite jo vi.»
A: «Ne morem, mora biti isti rokopolis.»

Ne odgovarja.

A: «Moj najstarejši sin dijak mi skoro nič več ne piše. Zdaj niti ne odgovarja več na moja pisma.»
B: «Do zopetnega pisanja ga boste pripravili s čisto preprostim sredstvom.»
A: «Kako?»
B: «V naslednjem pismu mu pišite tole: V prigrbu ti pošiljam 500 Din...»
A: «No, in potem?»
B: «Seveda denarja ne smete prhožiti!»

Ni kriv.

Mlada, lepa gospa, ki se je omožila z mnogo starejšim možem, dobi krepkega sinčka.
«Ne morem ti povedati, možiček, kako strašne bolečine so bile to», je vzdihovala ženica po porodu.
«Iz srca se mi smiliš, da si morala toliko trpeti, draga ženica», jo je tolažil mož.
«No, le pomiri se, možiček, saj nisi ti kriv», je menila naposled ženica.

Najboljše ženske.

A: «Mislim, da so najboljše tiste ženske, o katerih najmanj govorijo.»
B: «Jaz pa mislim, da so najboljše tiste, ki najmanj govorijo...»

Praktičen trgovec.

Trgovinski potnik: «Polovico denarja si prihranite, gospod, če kupite tale računski stroj.»
Trgovec: «Ali si potem prihranim vse stroške, če kupim dva taka stroja?»

Pri zobnem zdravniku.

Deček: «Gospod doktor, očka pravi, da bi mi malo omajali zob, ki me boli. Potem mi ga bo pa že sam izdrl...»

Točen odgovor.

Dušan: «Ali tudi vi igrate tenis, gospodična?»
Mira: «Ne, jaz sem že zaročena.»

Njena leta.

Uradnik: «Koliko vam je let, gospodična?»
Špelca: «Pet in dvajset.»
Uradnik: «A vaši mlajši sestri?»
Špelca: «Osem in dvajset...»

Oženi naj se.

Samec: «To življenje po gostilnah mi že preseda.»
Zakonski mož: «Kar oženi se, pa ti bo gostilniško življenje kmalu ugajalo.»

Na dopustu.

A: «Preseneča me, da vi, gospod doktor, pijete toliko vina, ko ste venčar predsednik Protialkoholne zveze...»
B: «Povsem točno, toda trenutno sem na dopustu.»

Razočarana.

Trgovinski potnik: «Ali ste vi tista mlada, lepa vdova, ki je oni dan oglašala v listih, da išče malo luči v svoje temno življenje?»
Vdova (radostno): «Dà, dà, gospod.»
Trgovinski potnik: «Jaz sem glavni zastopnik trdke za električne žarnice...»

Listnica uredništva

Sv. Marjeta ob Pešnici. Žal, mnogo prepozno prejeli.
Šmartno v Tuhinju. Prepozno.
Sterkrade. Obrnite se na konzulat.
Škale-Pesje pri Velenju. Taka reč ni za časopis.

Najstarejše kronične rane

zaceli zanesljivo in naglo

„FITONIN“,

zdravilo za stare zanemarjene rane, kar je dokazano in ugotovljeno od naših zdravnikov in zdravstvenih zavodov. Bili so primeri, ko so bile take rane stare preko 20 let, a so se zacelile v teku še ne meseca dni.

Steklenica 20 Din v lekarnah. Po poštne povzetju 2 steklenici 50 Din. Poučno knjižico št. 16 pošlje «FITON», dr. z o. z., Zagreb I-78.

Reg. pod S. br. 1281 od 28. julija 1933.

Za Vas imamo:

Violine . . . 69 Din Gitare . . . 138 Din
Mandoline 95 „ Harmonike 69 „
Tambore . 68 „ Gramofone 465 „
Zahtevajte brezplačni katalog.
MEINEL & HEROLD
tovarna glasbil
pr. podr. MARIBOR št. 104

Prava uteha za živčno bolne!

Tako nenadno izpremembo povzroči v prav kratkem času — že

PO NEKOLIKO TEDNIH

naše preizkušeno hranilno sredstvo.

Brezplačno in poštne prosto

pošljemo vsem, ki se obrnejo do nas, obširno razpravo o tem hranilnem sredstvu. Število onih, ki so poslušali naše nasvete in se tako rešili bolečin, je izredno veliko.

Pišite še danes na nižje navedeni naslov: Poštno zbiralno mesto:

Ernest Pasternack, Berlin S. O.

Michaelkirchplatz 13, Abt. 88.

Sitnosti s kravami.

A: «Torej si bil že spet kaznovan, ker si mešal mleko z vodo?»
B: «Dà. Ne moreš si misliti, koliko sitnosti sem že imel s temi vražjimi kravami.»

MALI OGLASI

Dobra oblačila

Vam nudimo za majhen denar. A. PRESKER, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 14.

Singerjev šivalni stroj

z okroglim čolničkom, ki šiva in veže (štika), se prodaja v Ljubljani, Kladezna ulica št. 26 (Krajkovo). 150

Preselitev.

Cenjenemu občinstvu naznanjam, da sem se osamosvojil in preselil svoje stavbno podjetje s Tržaške ceste na Gosposvetsko cesto št. 17, v prejšnje prostore gosp. Ivana Živica. Priporočam se. Spes Frano ml., stavbnik, Maribor. 151

Fina kromatična harmonika

je naprodaj. Poizve se na Zgornji Breznici št. 24 (med Poljčanami in Slovensko Bistrico), pošta Laporje. 149

Prodajamo na obročna odplačila švedske posnemalnike za mleko in brzoparilnike za krmo.

Sprejememo potnike. «Tehna», Ljubljana, Mestni trg št. 25/L.

Pletilne stroje prodaja na obroke Tehna, Ljubljana, Mestni trg št. 25/L.

Iščem priče

po uredbi k invalidskemu zakonu. Zato prosim vsakogar, ki je bil meseca novembra leta 1917. pri 17. pehotnem polku, 6. četi, 1. vodu, na Tirolskem, v tisti kotlini na desno od Galije, naj mi proti povračilu stroškov sporoči svoj naslov. Bizjan Ivan, Zalog št. 5, pošta Devica Marija v Polju. 153